

Driemaandelijks tijdschrift  
van Natuurpunt afdeling Mandelstreke & kern De Reiger

Jaargang 34 nr.3 - september 2006

België · Belgique  
P.B.  
8800 Roeselare 1  
3/5959 P608472

# Door Weer en Wind



natuurpunt  
mandelstreke

P608472

Philippe Deprez  
's-Gravenhof 7  
8000 Brugge



## in dit nummer



- Afscheid Adhemar Lagrou
- Milieudebat in Roeselare
- Dag van de Natuur
- Zomer in de Kleiputten



EcoStream Belgium nv  
**ZONNE-ENERGIE**



Staatsbaan 83 - 9991 Adegem  
tel 050 71 51 01 - fax 050 71 97 47  
[www.ecostream.be](http://www.ecostream.be)

#### **ZONNE-ENERGIE**

voor netkoppeling, huishoudens,  
bedrijven en projectmatig

#### **AUTONOME ENERGIE**

Voor opladen van accu's en energie  
op afgelegen plaatsen en recreatie-  
voertuigen

## bvba **Demees** verzekeringen

Wilgenstraat 128  
8800 ROESELARE  
tel./fax 051 20 27 78  
CDV inschrijvingsnr. 16740

**Wij plaatsen alle verzekeringen  
bij alle eersterangsmaatschappijen**

Jan Demees  
Wilgenstraat 128  
8800 Roeselare  
tel./fax 051 20 27 78

Stefaan Demees  
Eugeen Van Oyestraat 12  
8800 Rumbeke  
tel. 051 54 65 81

# **Sodiro** VZW

**Erkend sociaal werkgeverssecretariaat**

e-mail: [sodiro@sodiro.be](mailto:sodiro@sodiro.be)

website: [www.sodiro.be](http://www.sodiro.be)

#### **HOOFDZETEL (RING)**

Ovenstraat 37  
8800 Roeselare  
Tel. 051 26 90 80  
Fax 051 26 90 65

#### **CENTRUMVESTIGING**

Noordstraat 47  
8800 Roeselare  
Tel. 051 26 90 50  
Fax 051 26 90 55

## Door weer en wind.

De sombere maand augustus stond, na de loeiend hete julimaand als een vreemd symbool. Ik zoek dit keer niet naar een meteorologische verklaring, noch naar een mogelijk gevolg van de broeikasinvloed. Eerder als metafoor voor het gedwongen afscheid nemen van Oud-voorzitter en vriend Adhemar Lagrou die overleed op 9 augustus.

Een halve eeuw geleden zette hij mee zijn schouders, talent en energie onder 'zijn' Wielewaal Mandelstreke, nu Natuurpunt. Snel ontpopte hij zich tot een zeer begenadigde en gedreven natuurkenner, wiens enthousiasme en kennis aanstekelijk werkte op gans zijn omgeving. Als geduldig natuurfotograaf dwong hij ook ver buiten Roeselare bewondering af, en liet een schat na van prachtige en heel vaak poëtische zwart-witfoto's. Als enthousiast verteller en fijnzinnig poëet heeft hij jarenlang velen kunnen warm maken voor de schoonheid van natuur en vogelwereld.

Ook dit ledenblad was een geesteskind van hem en boezemvriend Jan Demees, waarmee hij jarenlang de redactie verzorgde. Zoals Jan het op pagina 3 in dit nummer omschrijft: het valt zwaar afscheid te nemen. We wensen zijn familie veel sterkte toe.

Dit doet me afdwalen naar het najaar, waar het bij het vallen van het blad stilaan weer zal gonzen van beloften. We willen onze stem ook laten klinken. Daarom organiseert de koepelorganisatie vzw. Leefmilieu Roeselare in de aanloop naar 8 oktober een debatavond over milieu en groen in en rond de gemeente. Alle grotere politieke fracties zitten mee rond de debattafel op vrijdag 22 september in het auditorium van het Klein Seminarie. Iedereen heten we welkom. Meer info vind je op pagina 5.

Het najaar geeft ons ook de gelegenheid om tijdens heel wat activiteiten de herfst in zijn volle rijkdom te beleven, met aandacht voor alle zintuigen. Dit zal je zeker op 15 oktober merken tijdens en na de wandeling. Gewoon genieten van vogeltrek kan al eerder op Cap Blanc-Nez of dichterbij in de Heihoek. Werk maken van de Dag van de Natuur in een van onze reservaten, een gezellige natuurfilmavond uit eigen rangen meemaken. Kortom, keuze genoeg. Over enkele deugddoende opstekers waar we met Mandelstreke aan meewerken dit jaar verneem je meer in dit nummer. Veel leesgenot!

### INHOUD

<b><u>Bij de voorkaft:</u></b>	Afscheid van Adhemar Lagrou	p. 2
<b><u>Activiteitenkalender</u></b>		p. 4
<b><u>Aankondigingen:</u></b>	Milieudebat in Roeselare, Natuurpuntkalender 2007, Werkgroep wegbermen, Roofvogeltocht + biogeitenboerderij Dag van de Natuur, Opendeurdag Opvangcentrum	p. 5
<b><u>Natuureducatie:</u></b>	Over paddenstoelen, slijm en heksen, cursus Natuurgids	p. 8
<b><u>Natuurstudie:</u></b>	Zomer in de kleiputten, Bloemrijke akkers, Fijn stof	p. 9
<b><u>Natuurbeheer:</u></b>	Gierzwaluwen: het begin van een succesverhaal? Betere tijden voor huis – en boerenzwaluwen?	p. 16
<b><u>Natuurbeleid:</u></b>	De zon als energiebron	p. 19
<b><u>Voorbije activiteiten:</u></b>	Avondwandeling Vloetenveld, Vierdaagse Tecklenburg Avondwandeling De Palingbeek, Leiemeersen Zomerwerkdag, Waddenzeiltocht	p. 20
<b><u>Waarnemingen</u></b>		p. 27
<b><u>Personalia</u></b>		p. 29

## BIJ DE VOORKAFT

Seefeld 1987. Een laat herfsttafereel met een koolmeesje die wintervoer komt halen uit Adhemars hand. Natuurfotografie deed hij alleen: daarom vermoeden we dat zijn camera op statief met een draadontspanner bediend werd. De foto illustreert zoals het leven is: geven en nemen, of zoals je wil, de vaak frêle band tussen wij en de natuur.

Uit zijn rijke schat aan archiefbeelden, waarvan enkele hieronder zijn afgedrukt, leren we dat in onze meest nabije omgeving veel soorten, die we enkele decennia geleden als vanzelfsprekend vonden, zijn verdwenen. Om er maar enkele te noemen: kuif- en veldleeuwerik, graspieper, roodborsttapuit, wielewaal, oeverzwaluw, geelgors, matkopmees, levendbarende hagedis. Om die nu in het vizier te krijgen moeten we al een hele omweg maken.

Onze impact op de natuurlijke omgeving is enorm. Proefprojecten in de regio als graanakkerranden zijn hoopgevende signalen om het tij te helpen keren. In ons dichtbevolkt Vlaanderen heeft de natuur die uitgestoken hand hard nodig!

Piet



Een handvol plevieren. Vlnr: kleine, strand en bontbek



Rosse grutto



Avondlicht in een rietveld



Vlucht scholeksters

Aan mijn gewezen voorzitter Adhemar Lagrou,

Adhemar, men vraagt mij om afscheid te nemen,.....en dan nog op papier. Wij waren duizendmaal bij elkaar.....Wij namen nooit afscheid, het was altijd tot dan.....U kon ook dichten, zeg mij eens hoe ik het moet doen.

Het wordt geen afscheid, maar een Laudatio: wij eren en danken U als goede vriend en groot Wielewaler. U leerde ons de vogels in de natuur beter kennen en waarderen. U was de goede, wijze en belezen gids. Bedankt voor de aangename dagen en de prettige avonden.

Aan U bewaren we de beste herinneringen: uitstappen over heel het land, avondwandelingen met late uitlopers, bestuursvergaderingen bij Paul Houwen. Trees maakte altijd iets klaar, met achteraf een partijtje biljart in het cafeetje op de hoek in Houthulst. Wij gingen gaarne naar de vergaderingen omdat het daarna plezant was.

25 jaar Cap Gris Nez - de gekende tweedaagse voor de waarneming van de vogeltrek, steeds afgesloten met een prachtige maaltijd van zeevruchten - , 25 jaar De Braakman, met de kolonie kokmeeuwen en de grote rondgang, en 's avonds een festijn van gekookte mosselen in de Philippine...  
U organiseerde altijd alles!

Adhemar, weet U nog in de jaren zestig onze eerste grote reis met de trein naar Oostenrijk, - met harde liefhebbers als Paul Houwen, Guido Burggraeve, Alfons Demarey, Fernand Florizoone en jij en ik, ornithologen in wording - naar de Neusiedler See met de rietwinning, tegen het Ijzeren Gordijn?

Op zoek naar de grote trap, meer goede witte wijn dan trappen echter...

Weet U nog, Burgenland met de vele ooievaars. Wij zagen er voor het eerst de zwarte ooievaar, op de achtergrond de Alpen, de hoge wand met de gemzen...

En Eisenstadt, met in een kleine kerk het graf van de bekende componist Franz Joseph Haydn. Zijn muzieknoten galmden tegen het plafond.

In Wenen bezochten wij het Kunsthistorisch – en Natuurhistorisch Museum, waar Paul Houwen op een zolderkamer een afspraak had met professor Bauer.

Wij waren altijd bij elkaar, ook in het buitenland: Frankrijk, Spanje, Marokko, Turkije, de Lofoten en Kirkenis in het hoge Noorwegen.

Een onvergetelijke dag was de staking van de dokters en apothekers. Wij stonden toen zij aan zij op de inlagen van Schouwen-Duiveland. Wij waren daar dikwijls samen, alle seizoenen van het jaar, afwisselend met de vele vogelsoorten, gedurende vele, vele jaren.



Bij hoog water vonden wij een grote weide met duizenden rustende scholeksters. U sloop dichter en dichter om foto's te nemen, tot ze opvlogen... Dan nam ik de dia van een zwart-witte wolk van duizenden scholeksters.

U kon het zo goed vertellen en uitleggen waarom ze allemaal met hun bek tegenwind zaten: om hun gevederte in orde en glad te houden.

Adhemar, tijdens de uitvaartplechtigheid in de kerk zat ik niet ver van U. Het afscheidboekje in mijn handen, op de omslag een zwevende grutto. Ik zat te mijmeren en dwaalde af tot op de weide in Friesland. Toen stonden wij ook bij elkaar, en 't is alsof ik nu ook wil roepen: ' Kijk Adhemar, daar, een grutto'. U trok de foto, ik een dia, en ik hoor diezelfde grutto als een 'Vaarwel':... grutto, grutto, grutto.....

Uw gewezen secretaris, dankbaar,  
Jan Demees

# ACTIVITEITENKALENDER

 = met eigen wagens vanaf hoek Meiboomlaan –Lindenstraat (Roularta)	 = vertrekuur	 = lunchpakket meebrengen
 = leiding	 = uitstapverantwoordelijke	 = busuitstap

<b>Za 9 september</b> ⌚ 10.00- 13.00	<b>Cursus waterdierpjes</b> Praktijkles in Mandelhoek ingericht door De Buizerd samen met NP- educatie (ingang via Waterstraat in Ingelmunster)	☎ Jacqui Stragier
<b>Za 9 september</b> ⌚ 14.00-17.00	<b>Cursus libellen</b> Praktijkles in Mandelhoek ingericht door De Buizerd samen met NP- educatie (ingang via Waterstraat in Ingelmunster)	☎ Jacqui Stragier
<b>Zo 10 september</b> ⌚ 09.30- 11.30	<b>Geleide wandeling mandelhoek</b> Ingang via Waterstraat in Ingelmunster	☞ Wim Marichal
<b>Zo 17 september</b> ⌚ 08.30- 12.00	<b>Werkvoormiddag in Mandelhoek</b> Er zijn veel helpende handen nodig!	☎ Jacqui Stragier
<b>Di 19 september</b>	<b>Voordracht dokter Deraedt</b> Onderwerp: natuurgeneeskunde Zaal De Bunder, Iepersestraat 22 E te Moorslede Inkomgeld: € 2 Organisatie: kern De Reiger	☎ Jean-Pierre Vandamme
<b>Vr 22 september</b> ⌚ 19.30	<b>Milleudebat</b> Meer info op pagina 5	☎ Wim Marichal
<b>Zo 24 september</b>	<b>Daguitstap naar Wissant en Cap Blanc-Nez</b> 	☎ Ludo Momerency
<b>Zo 1 oktober</b> ⌚ 09.00- 12.00	<b>Vogelkijkdag in de Heihoek te Lichtervelde</b> Natuurgidsen aanwezig	☎ Piet Desmet
<b>Zo 8 oktober</b> ⌚ 09.30- 11.30	<b>Geleide wandeling Mandelhoek</b> Ingang via Waterstraat in Ingelmunster	☞ Koen Maes
<b>Zo 8 oktober</b> ⌚ vanaf 14.00	<b>Opendeurdag Opvangcentrum voor vogels en wilde dieren.</b> Meer info op pagina 7	☎ Piet Desmet

<u>Zo 15 oktober</u> <i>13u 17u30</i>	<b>Roofvogeltocht in de Gasthuisbossen + bezoek bij een biogeitenboer</b> Meer info op pagina 6 <i>Zellule van</i>	☎ Piet Desmet
<u>Do 9 november</u> Ⓛ20.00	<b>Energiezuinige tips</b> Zaal "Den Bunder", Iepersestraat 22 Moorslede, inkom: € 2 Organisatie: kern De Reiger	☎ Jean-Pierre Vandamme
<u>Za 18 november</u>	<b>Dag van de natuur in de Kleiputten</b> Meer info op pagina 7 <i>19.11</i>	☎ Piet Desmet
<u>Vr 24 november</u> Ⓛ19.30	<b>Filmavond: natuur uit binnen – en buitenland</b> Huyze Tijn, Zaal De Muze, Gitsbergstraat 1 te Gits <i>12.30 parkly</i>	☎ Piet Desmet
<u>Za 2 december</u> Ⓛ13.30	<b>Hoor wie klopt daar?</b> Sint-Niklaas-Nestkasttimmeractie <i>Dobbel</i>	☎ Piet Desmet
<u>Zo 10 december</u> Ⓛ09.00	<b>Daguitstap Blankaart + spaarbekken</b> <i>9.30</i>	☎ Cien De Roo
<u>Vr 19 januari</u> Ⓛ19.30	<b>Nieuwjaarsreceptie</b> <i>13.30 parkly</i>	☎ Piet Desmet
<u>Zo 28 januari</u> Ⓛ08.30	<b>Oostkust + Zeeuws-Vlaanderen</b>	☎ Cien De Roo
<u>Vr 02 februari</u> <i>19.30 MS</i>	<b>Braakbalpluisavond</b>	☎ Ludo Momerency
<u>Zo 25 februari</u> <i>19.30 MS</i>	<b>Veerse Meer + Schouwen-Duiveland</b>	☎ Piet Desmet

*Zie website voor laatste update*

## AANKONDIGINGEN

### Milieudebat in Roeselare

**Organisatie:** vzw leefmilieu ( de koepel van milieuverenigingen in Roeselare waaronder Natuurpunt, jnm en Velt)

**Wat?** De lijsttrekkers van Roeselaarse partijen worden aan de tand gevoeld over actuele milieuthema's zoals bos en stadsgroen, fijn stof en mobiliteit (fietspaden ed.). Welke realisaties en welke beloftes rond natuur- en milieu mogen we verwachten bij de verschillende politieke partijen de komende 6 jaar.  
Het debat wordt in goede banen geleid door Peter Norro (directeur van de dienst natuur, milieu en water bij het Provinciebestuur).

**Waar ?** Auditorium Klein seminarie, ingang via Botermarkt.

**Wanneer?** Vrijdag 22 september om 19u30

**Toegang is gratis**

## Natuurpuntkalender 2007

Graag hadden we hem jullie al willen aanbieden op 3 september tijdens de barbecue in domein Wallemote. Maar tijdens het drukken is er vertraging opgetreden, waardoor hij pas vanaf half september beschikbaar zal zijn. Kleurenkwaliteit gewaarborgd, zoals we in de voorbije jaren gewoon werden. Iedere maand een schitterend natuurbeeld uit onze reservaten. Dit allemaal tegen de ongewijzigde prijs van € 7,50.

Zoals steeds gaat de opbrengst rechtstreeks naar de aankoop van nieuwe natuurgebieden in Vlaanderen, en ook onze eigen afdeling heeft er iets aan. Een hebbeding dus voor elke rechtgeaarde natuurminnaar. Deze kalender zal zeker vanaf 20 september bij de bestuursleden ter beschikking liggen. Ook op de activiteiten kan je hem inzien en verkrijgen. Reclame maken bij familie en vrienden mag zeker!

Piet

## Werkgroep wegbermen

Op vraag van de Provincie West-Vlaanderen wordt in verschillende gemeenten een werkgroepje wegbermen opgericht, zo ook in Roeselare. Bedoeling is het wegbermbeheer een ecologisch verantwoorde wending te geven. Vorig jaar kon een korte cursus gevolgd worden. Vanuit Roeselare waren er vier cursisten.

We kunnen nu dus aan de slag. Verantwoordelijke is Pieter Blontrock, werkzaam op de groendienst. Samen met hem wordt een bermbeheersplan opgesteld en opgevolgd. De eerste kennismakende bijeenkomsten zijn reeds voorbij.

Meer medewerkers zijn welkom. Een goede plantenkennis is uiteraard welkom, maar laat je niet afschrikken indien deze (nog flink) moet bijgeschaafd worden. Dit geldt ook voor ons en tenslotte zijn Rome en Parijs niet op één dag gebouwd en er is, vooral in de beginfase, ook veel ander werk dan plantendeterminatie. De wegbermen moeten ook geïnventariseerd worden naar ligging, breedte, problemen met verkeerssituaties. Dit alles wordt verwerkt op een wegbermfiche. Op termijn kunnen ook gegevens over waargenomen insecten, paddenstoelen, ... genoteerd worden.

Wie zich nu dus geroepen voelt kan contact opnemen.  
[patrick.crepeele@scarlet.be](mailto:patrick.crepeele@scarlet.be) (051 24 35 17)

Patrick

## Roofvogelnamiddag in de Gasthuisbossen en bezoek aan een biogeitenboerderij op zondag 15 oktober

Een opsteker midden in de herfst! Zoals je in de kalender kon lezen, gaan we in de namiddag op stap in de heuvelachtige omgeving van Zillebeke-Zandvoorde bij Ieper. De afwisseling van verschillende bostypes, hagen en open ruimte vormen een ideaal jachtgebied voor doortrekkende en pleisterende zang- en roofvogels. Wanneer de nachtvorst nog wat uitblijft zijn de Gasthuisbossen ook een uitgelezen plek voor paddenstoelen. Kortom, voor elk wat wils.

En er is meer. Om 17 u zijn we in Oostnieuwkerke te gast op de erg mooie bioboerderij Belle Chèvre. Nico Maelstaf en echtgenote Sophie zullen ons in hun bedrijf rondleiden en laten zien hoe geitenmelk verwerkt wordt tot verschillende geitenkaassoorten.

Aansluitend is er in een gezellig ingerichte ruimte van de hoeve degustatie van geitenkaas met een glaasje wijn, dit voor € 3,00. Dit kan achteraf ter plaatse afgerekend worden.

Bezoek en degustatie duren ongeveer 2 uur, voor wie zich beperkt tot één glaasje ...

Wie een volledige avondmaal met een slaatje en geitenkaas wenst, aangevuld met koffie en een geitenijsje, kan dit door tegen 8 oktober €12,00 per persoon over te schrijven op rekening 979-9627307-62 van Natuurpunt Mandelstreke. Wil op de overschrijving ook het aantal personen vermelden.



Voor al wie er op de wandeling niet kan bij zijn, maar wel graag het bedrijfsbezoek wil meemaken, eventueel met maaltijd: we spreken af om 17 u op de bioboerderij Belle Chèvre, Colliemolenstraat 4 te Oostnieuwkerke. Er is parkeergelegenheid op het erf.

Piet

## Welkom op de Dag van de Natuur op zaterdag 18 november

De traditie zit er stevig in: sinds 1994 organiseren we, en met succes, een beheerswerkdag samen met ruim 40 werkvrijwilligers in ons reservaat de Kleiputten. Voor jong en oud is er gepast werk.. Lichtere klussen, afvoeren van maaisel met kruiwagens over knotwilgen snoeien tot zwaardere uitdagingen als maaien van riet en kappen van wilgen- en elzenopslag in de moeraszone. Veel handen zijn er ook nodig voor het aanvullen van de "palissadewal". De ijsvogeloever moet ook hersteld worden, nestkasten gecontroleerd en peilstokken genummerd.

Samen met de Gezinsbond vullen we ook de streekeigen haag rond de nabijgelegen hoogstamboomgaard aan met jong plantgoed.

Dit alles in een gezellig relaxe sfeer en een zalig natuurlijke omgeving. De habitués kunnen het weten...

### Praktisch:

Afspraakplaats: op de parking van het reservaat in de Babilliestraat. Vanaf 9 u ben je welkom doorlopend tot ongeveer 16 uur.

Je hoeft enkel laarzen en werkkledij bij te hebben, eventueel regenkledij, maar dit hebben we al jaren niet meer nodig gehad. Wij zorgen voor aangepaste handschoenen en alle beheersmateriaal.

Alle deelnemers zijn door een ongevallenverzekering, die de stad afsluit, gedekt.

Er is soep en drank voor iedereen. Wie er de ganse dag bij is, wordt vergast op een lekkere warme maaltijd, waarvoor Vera al jaren de zeer gewaardeerde gelegenheidskok speelt.

Wie er over de middag bij kan zijn: graag een seintje geven in de week vooraf aan Dirk Vandewalle (051/220235) of Piet Desmet (051/225852). Mailen kan ook naar [natuur.mandelstreke@scarlet.be](mailto:natuur.mandelstreke@scarlet.be).

Het reservaat verdient jouw steun!

Piet

## Opendeurdag opvangcentrum voor vogels en wilde dieren

<u>Wanneer?</u>	8 oktober 2006, vanaf 14u
<u>Waar?</u>	Provinciaal Domein Bulskampveld te Beernem (Achter het kasteel, naast de kruidentuin)
<u>Wat?</u>	- Kennismaking met het opvangcentrum - Vrijlating gerevalideerde vogels om 17u - Rondleiding op eigen tempo - Gezellige babbel bij koffie en pannenkoeken
<u>Meer info?</u>	Tel: 050/79 09 59

# NATUUREDUCATIE

## Over paddenstoelen, slijm en heksen

'Als paddenstoelen uit de grond schieten!' Binnenkort wordt dit spreekwoord weer in de verf gezet. De herfst is het seizoen bij uitstek om op zoek te gaan naar die vreemde wezens.

Het woord 'paddenstoel' verwijst naar een associatie tussen padden en paddenstoelen. Een dergelijk verband vindt men ook terug in andere talen (vb. het Engels woord 'toadstool'). De oorsprong vindt men terug in heel wat sprookjes en legendes: men had een grote afkeer voor zowel padden als paddenstoelen omdat die gebruikt werden door heksen.

Een andere visie verantwoordt die afkeer doordat beide echt slijmerig zijn. Deze slijmerigheid vormde bovendien de basis voor het Engelse woord 'mushroom', dat ook paddenstoel betekent. Dit woord is dan weer afgeleid van het Griekse woord 'Mukos', dat in het Latijn verbasterd werd tot mucus (= slijm). Vandaar het afgeleide wetenschappelijke woord 'mycologie': studie van de zwammen.

Wanneer je voorzichtig een paddenstoel plukt, of de schors van een takje verwijdert waarop zwammen groeien zie je vaak een netwerk van fijne draadjes (afb. 1). Deze massa uiterst fijne draadjes vormen het lichaam van één zwam. Bij bepaalde zwammen, zoals de breedplaatstreephoed (afb. 2) zijn de draadjes tot strengen samengepakt en lijken ze op wortels. Dit is de reden waarom natuuronderzoekers de paddenstoelen heel lang als planten beschouwd hebben.



(afb.1)



(afb.2)

Bij planten vormt het wortelstelsel echter het ondergrondse orgaan dat dient voor de voedselopname en de verankering in de bodem. Bovengronds bevindt zich de stengel die de bladeren, de vruchten en de zaden draagt.

Bij zwammen daarentegen vertegenwoordigt het 'wortelstelsel' het eigenlijke organisme, terwijl het bovengrondse deel, de paddenstoel, een sporenproducerend orgaan is, vergelijkbaar met de bloem en de vruchten bij zaadplanten. Het ondergrondse geheel wordt zwamvlok of mycelium genoemd. Het woord mycelium is afgeleid van het Griekse woord 'myketos', wat zwam betekent. De zwamvlok is opgebouwd uit microscopisch kleine draadjes, de zwamdraden.

Koen

## Cursus Natuurgids Izegem: snel inschrijven!

We starten op 9 september 2006 en eindigen op 23 juni 2007. Er zijn 30 activiteiten waarvan 14 binnen en 16 buiten. Alle binnenactiviteiten vinden plaats in de bibliotheek van Izegem en dit van 9.00u tot 12.15u. Buitensexkursies zijn halve dag uitstappen en het precieze programma zal meegedeeld worden op de kennismakingsles op 9 september. **Late beslissers kunnen nog instappen tot eind september.** Alle geïnteresseerden (leeftijd vanaf 18 jaar) zijn welkom. Enige voorkennis is geen absolute vereiste maar

is toch aan te bevelen. Wie een getuigschrift Natuurgids wenst te behalen moet een terreinstudie afwerken en een proefwandeling leiden. De cursusprijs bedraagt €165.

Inlichtingen bij :

Jacqui Stragier (051 30 47 31)

Patrick Crepeele (051 24 35 17),

Ann D'Heedene (050 82 57 26) van Centrum voor Natuur- en Milieueducatie West-Vlaanderen.

De cursus wordt ingericht door CVN in samenwerking met Natuurpunt Mandelstreke, vzw De Bulzerd, CVN-Roeselare en Milieuraad Izegem



## NATUURSTUDIE

### Zomer in de kleiputten

29-06-06

Een zingende kleine karekiet aan de rand van het Sterrebos en een koninginnenpage in de berm van de Bergstraat... Als opwarming kan dat tellen!

Ter plekke zelf moet ik het stellen met een onnatuurlijk ogend kaal geschoren grasveld. Bodemverschraling zal wel zinvol zijn maar ik ben toch blij dat de moeilijker te bereiken plaatsen en de ruigten tussen de lage begroeiing ongemoeid zijn gelaten. Om het belang ervan te illustreren hoef ik er mijn vlindernet maar even doorheen te slepen. De buit is aanzienlijk! Een groot deel daarvan (vliegjes en grasmotjes) ontsnapt meteen, ook nimfen van sprinkhanen laten zich niet lang bekijken, alleen kevers en wantsen blijven achter en kruipen onhandig over het gaas: Die slanke bleekgroene wantsen zijn graswantsen (*Chorosoma schillingi*), dat geüniformeerde soldaatje of capucijntje noemt eigenlijk het klein rood weekschild (*Rhagonycha fulva*) maar meest in 't oog springend is toch de blinkende kopergroene kever met opvallend gezwollen achterste dijen en naar achter versmallende dekschilden... Allemaal kenmerken van het mannetje fraaie schijnbok (*Oedemera nobilis*).

Voor de stufmeelvreter en nectarverzamelaars heb ik geen vangattributen nodig. Akker -, aardhommel en honingbij wroeten en wurmen zich in de bloemen van witte klaver maar zijn minstens evenzeer bedrijvig op de onooglijk kleine witte bloempjes van sporkehout. Op fluitenkruid zijn de vaste klanten dan weer de zweefvliegen met o.m. de fors gebouwde doodshoofdzweefvlieg (*Myathropa florea*) en de tengere dubbelgestreepte snorzweefvlieg (*Episyrphus balteatus*)



Voor het zoveelste jaar op rij laat ik mij aangenaam verrassen door het bliksemsnelle weg-en-weer en weer-weg flitsende bruine vlindertje dat - in rusthouding - zijn vleugels typisch schuin naar boven houdt en waarop - goed toekijken! - vage bleke vlekjes te zien zijn... Het groot dikkopje dus dat vandaag, met 22 exemplaren, de concurrentie vemedert... Ik neem slechts drie andere soorten waar en dan nog maar telkens één individu van elk: distelvlinder, kleine vos en groot koolwitje. Allemaal zijn ze te vinden op de bloemen van akkerdistel, vogelwikke, tussen ruigteplanten, en op langere grassen en zeggen. Op die zelfde plaatsen verstoort ik nogal wat perfect gecamoufleerde of verborgen uiltjes en spanners.

Een dambord- en een schorpioenvlieg later en met de nagalm van bosrietzanger en tijftjaf nog in de oren daal ik af naar 't reservaat. Het zangfestival van het voorjaar is hier duidelijk afgelopen. Ik moet het stellen met een zuinig gemurmel van heggenmus, een alarmerende merel, een paar strofen zwartkop, commentaar gevende overvliegende boerenzwaluwen, een schreeuwerige blauwe reiger en wat bedelende jonge vogels. De ekster, aalscholver, wilde eend, houtduif, en waterhoen zijn mijn stille getuigen.

Aan de westkant baan ik mij (letterlijk) een weg tot bij de jonge zwarte elzen waarop zowel imago's als larven van het elzenhaantje actief zijn maar wat me ook wel fascineert zijn die talrijk bengelende verdorde sigaartjes... Als je (heel) goed toekijkt blijkt dat het resultaat te zijn van een ingenieus bouwplan: Hiervoor werd een blad langs beide kanten van de hoofdnerf bochtig middendoor gesneden, de ene onderste helft van het blad werd opgerold en vervolgens daar overheen de andere onderste helft waarna de hoofdnerf nog zijn knikje kreeg en het verdorren kon beginnen... Daarmee was het onderkomen woonklaar met die merkwaardigheid nog dat het basisdeel van het blad frisgroen is gebleven... Over de bouwheer heb ik geen zekerheid... Misschien is het wel de berkenbladrolkever (*Deporaus betulae*) die ook voorkomt op zwarte elsen en waarvan geweten is dat hij dergelijke constructies kan opzetten.

In de gang naar het schiereiland tel ik de waterjuffers, allemaal lantaarntjes. Ik kom gemakkelijk aan 25 met enkele paringswielen en tandems er bovenop. Een heidelibel is me te vlug af maar aan het schiereiland zelf wordt mijn geduld beloond met 2 mannetjes, een juveniel en een parend koppeltje gewone peverlibel, een jagend mannetje grote keizerlibel boven het diepe gedeelte, en een massa schaatsenrijders tussen de rietstoppels.

't Is genoeg geweest voor vandaag... Of toch niet? Een tweede mannetje grote keizerlibel nabij de parking, hangende aan een rietstengel, is een mooie souvenir om mee naar huis te nemen.

## 22-07-06

Net als in een grootwarenhuis worden er bij elk bezoek aan de Kleiputten onnoemelijk veel producten aangeboden... Het merendeel ervan ontsnapt aan onze aandacht of zijn zaken die we zelfs helemaal niet



kennen. Gelukkig maar zijn er de wekelijkse steraanbiedingen die zichzelf zo nadrukkelijk presenteren dat we ze wel moeten opmerken.

Aan de bloemenstand zijn de publiekstrekkingen dit weekend wilde peen, gewone berenklauw, jacobskruid, akker- en speerdistel, beginbloei van koninginnenkruid, een veldje vogelwikke en randen met gele composieten.

Het insectenaanbod (we halen 'amper' 29° vandaag) mag er ook zijn: Talrijk aanwezig zijn de oranje zandoogjes (61), hele vrachten gamma-uiltjes, en op alle bloemschermen zijn van die geelbuikige kleine, bladwespjes-zonder-naam te vinden. Minder talrijk maar daarom niet minder opvallend

vind je daarop ook de terrasjeskommazwever (*Eupeodes corollae*), pendelzweefvlieg (*Helophilus pendulus*) en langlijf-sp (*Spaerophoria* sp).

Gelukkig maar zijn heel wat beestjes al van op meters afstand te herkennen zoals de dagpauwoog (9), bont zandoogje (4), gehakkelde aurelia (1), boomblauwtje (1), landkaartje (3), mannetje icarusblauwtje (1) maar voor het klein koolwitje (2), zwartspriet- (4), groot dikkopje (1) is een verrekijker toch een zeer nuttig instrument... En hé... Wat is dat daar? Een bruingekleurd blauwtje! Zwiep! Zwaai! 'K sla links-rechts,op-neer,... begot! Hoe is't toch mogelijk? Zó stuntelen! Weer mis... Was dat nu een icarusblauwtjevrouwtje of het zeldzamere bruin blauwtje? Ik ken niet zoveel van sprinkhanen maar ik zie er wel horden van voor mij uit hordenspringen. Die kortsprieten moeten, zo te horen, wel krassers zijn en die langsprieten met die rechte legboor zullen wel de vrouwtjes zuidelijk spitskopjes zijn.

Op door bladluizen geplaagd boerenwormkruid vind ik vier zevenstippelige lieveheersbeestjes (*Coccinella septempunctata*) en wat later zie ik ook nog zo'n geïmporteerd veelkleurig aziatisch lieveheersbeestje (*Harmonia axiridis*) landen op een rietstengel.

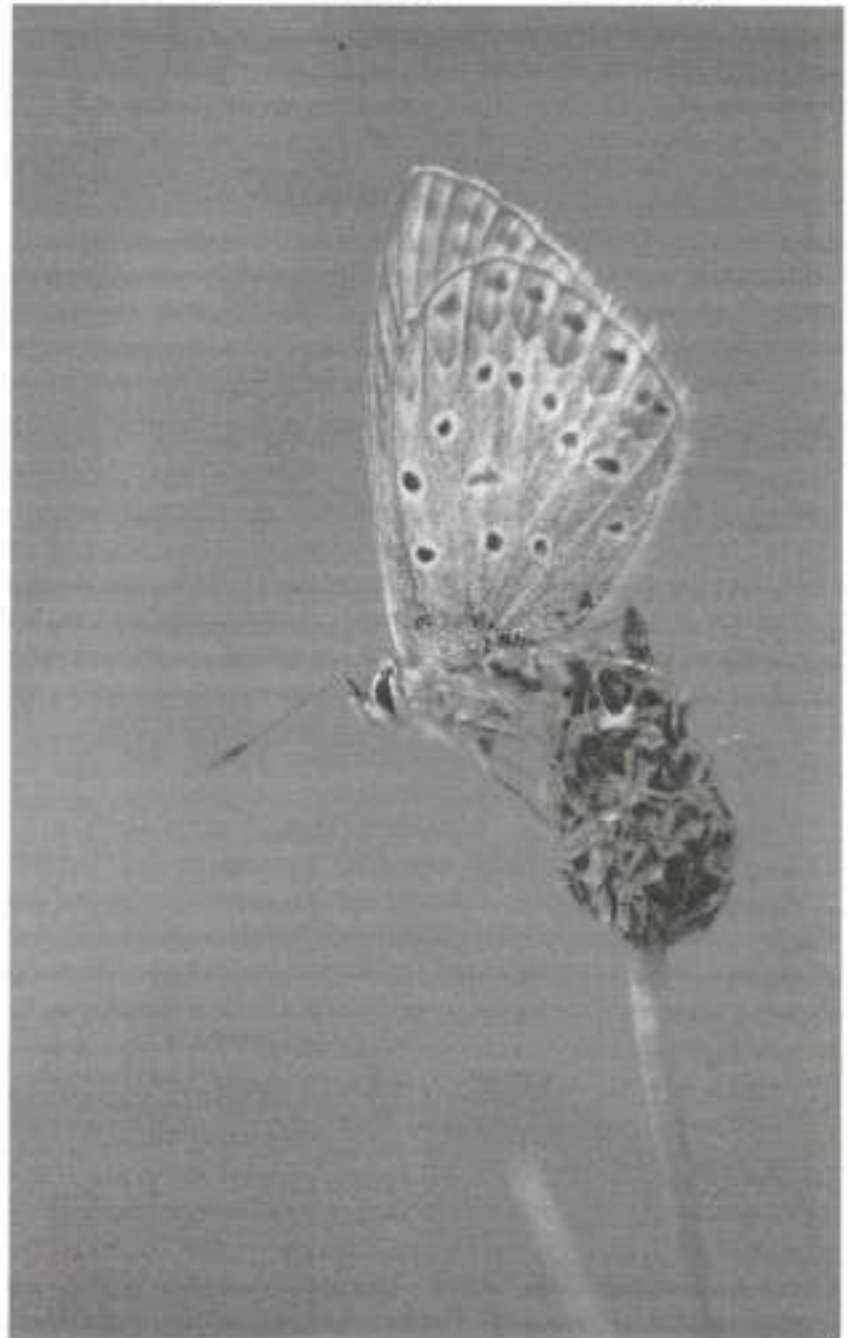
Ik wil je verder niet vervelen met soorten als stippelmot, groene keizersvlieg, kegelbijvliegen, randwantsen... Alleen dit David-Goliath-storietje nog: Ik tref op drie verschillende plaatsen een ingezwachtelde kloeke blinde bij aan die gestrikt werd in een klein webje. De pakjesmaker van dienst blijkt telkens een klein groen bruin gestreept spinnetje te zijn.

En de vogels? Ik herinner me levendig die overvliegende groene specht, de gezellig ronkende zomertortel, een vlucht meeuwen die hun lunch (vliegende mieren?) najagen en – opgelet nu! – op een afstand van zo'n 30 m zit hij me onbeschaamd met grote ronde ogen, zonder er ook maar éénmaal mee te knippen, stoutmoedig aan te staren. Puur van 't verschieten blijf ik pal staan en sta zo wel een halve minuut lang oog in oog met een ransuil ... Dan heeft 't spelletje blijkbaar lang genoeg geduurd en met geruisloze trage vleugelslag verdwijnt hij in de wilgen langs de waterkant.

Voor nieuwkomers bij de libellen moet ik aan 't schiereiland zijn: Twee mannetjes bloedrode heidelibel, vier exemplaren van het merk watersnuffel, één mannetje en één tandem kleine roodoogjuffer en één ik-was-niet-rap-genoeg glazenmaker.

Als happy end...nee.. eerder als pijnlijk slot: Als je wilt weten hoe een steek van een akkerhommel aanvoelt en hoelang dat je met de vervelende gevolgen ervan rondloopt dan mag je altijd me contacteren. Ik weet er alles over...

Jacques



Icarusblauwtje ( foto Bert Willaert )

## Van groene grasakkers naar een bontgekleurd bloemengrasland (2)



Iedereen die houdt van een natuurrijke tuin, heeft er wel eens aan gedacht een deel ervan om te vormen tot een bloemrijk grasland. Maar hoe begin je eraan? Wat moet je doen en laten om een stuk van je gazon of weide naar een kruidenrijk en stabiel stuk natuur om te vormen?

### Bloemrijk grasland, altijd in evolutie


Al lange tijd hebben wilde planten en hun relaties met hun standplaats, me geboeid. Hoe bodem, vochtigheid, zuurtegraad, zon/schaduw, voedselrijkdom... ervoor zorgen dat deze of gene plant al of niet ergens voorkomt, is zeer interessant. Afwisseling van deze factoren en evolutie in de tijd, zorgen ervoor dat een wilde tuin elk jaar evolueert. Elk opeenvolgend seizoen levert steeds een veranderende tuin op. Dit maakt een bontgekleurd bloemengrasland zo boeiend.

Een beetje kennis van graslandbeheer helpt hierbij. Lees daarom nog even het artikeltje in de vorige DWEW.

Ook van gluren bij de burens leer je bij. Vandaar in dit 2<sup>de</sup> artikel veel illustraties.

### Goed begonnen is half gewonnen

Een bloemrijk grasland vraagt een consequent beheer maar nog meer een goede start.



Meestal zijn er 2 mogelijke vertrekbasissen. Ofwel vorm je de akker, weide of gazon om naar een 'onkruid'vrije akker en zaai je een aan de bodem aangepast mengsel in. Ofwel laat je een bestaand grasland traagjes evolueren naar bloemrijk grasland, waarbij je regelmatig nieuwe planten inzaait of inplant. Deze laatste aanpak past wanneer je van een bestaande weide vertrekt die al enige tijd niet of weinig bemest wordt en waar je nog een interessante grassenkruidenmix (fase 2 - 3) vindt. Natte stukken weide zijn daarbij een prima vertrekbasis.

In beide gevallen zullen we echter bijna steeds een overmaat aan voedingsstoffen (Stikstof, Fosfor, Kalium) in de bovenste laag terugvinden. Grassen groeien hierop uitbundig. Bloemen zijn quasi afwezig. Als het even kan, is het verwijderen van deze humus- en voedselrijke bovenlaag (20cm) te verkiezen. Of verwissel deze laag met de onderliggende armere leemlaag. (diepploegen, afschrappen met kraan en afvoeren, spitten)

Drastisch, denkt u? Ja, maar je wint er 10 jaar verschralen mee.

## Keuze van het zaad

Inzaaien van een mengsel traaggroeiende grassen en bloemen levert direct resultaat op. Het voordeel om grassen mee in te zaaien is dat je direct de betere grassoorten erin (de traaggroeiende als reukgras, zachte dravik, kamgras, rood zwenkgras, gewoon struisgras...) en de slechtere eruit (de snelgroeiende als engels en frans raaigras, witbol, timotheegras, kropaar..) houdt. Je verleidt weinigen met een grasveld maar iedereen met een bloemrijk hooiland.



Goede adressen waar je streekeigen mengsels kunt bestellen:  
[www.rieger-hofmann.de](http://www.rieger-hofmann.de); [www.wildseeds.co.uk](http://www.wildseeds.co.uk);  
[www.ecoflora.be](http://www.ecoflora.be)

Kies de soortenmengsels aangepast aan type grond, vocht en zuurtegraad. In onze streek zijn dit meestal die voor zandleemgrond en op vochtige stukken voor kleigrond.

Deze mengsels zijn niet goedkoop, maar ze bevatten de juiste streekeigen grassen en bloemen.

Koop geen mengseltjes in tuincentra omdat deze altijd zaden bevatten van planten die hier niet thuishoren en enkel bedoeld zijn voor het optisch effect.

## Vertrouw het zaad toe aan de bodem

Vertrekkend van een akker, krijg je snel problemen met uitbundige groei van eenjarige akkeronkruiden (melganzevoet, vogelmuur, straatgras...) die ingezaaide bloemen kunnen verstikken.

Daarom verkies ik de akker eerst onkruidvrij te maken door in de zomer met tussenpozen van 3 tot 4 weken enkele malen te eggen of te harken zodat ontkiemende éénjarigen verdwijnen.

Begin september zaai je een mengsel van bloemen en traaggroeiende grassen in aan 4 gram/m<sup>2</sup>. Om het geheel goed te kunnen uitspreiden meng je het zaad in zand. Verdeel je stuk land in gelijke stukken alsook het zaad/zandmengsel. Je kunt dan alles gelijkmatig uitzaaien. Inwerken mag niet omdat deze zaden oppervlaktekiemers zijn.

In de komende winter bevriezen alle toch gekiemde éénjarigen zodat je de volgende zomer reeds een mooi bloemen/grassenmengsel tot bloei kunt laten komen.

In de lente uitzaaien kan ook wel, maar gezien je het opkomend mengsel 3 tot 4 maal moet maaien om de opkomende akkeronkruiden te verwijderen en de meeste bloemen 2- of meerjarig zijn, zijn er die zomer geen bloemen te bewonderen.

Voor het klaarleggen van het land gebruik je voor kleine oppervlakten een bodemfrees. Grotere stukken kan je door een landbouwer of loonwerker laten bewerken.



## Het graslandbeheer



Naargelang de voedselrijkdom zal je in de start van je beheer graslandtype 0, 1 of 2 (zie klimop 2/2005) aantreffen. Dit dominant stadium van grassen laat je evolueren naar een bloemrijk grasland (type 4) door consequent elk jaar te maaien en het hooi af te voeren. Verschrallen is de boodschap. De eerste jaren moet je vroeg maaien (voor 10 juni). Je maait dan wel midden in de bloeiperiode van de bloemen maar dit kan geen kwaad omdat hooilandbloemen altijd meerjarige planten zijn.

Bij voldoende verschralling (na een 5tal jaar) mag je dan langzamerhand de eerste maalbeurt verlaten tot 1 juli. In praktijk wacht ik een mooi-

weer-periode af tussen 1 en 20 juni. Kleinere oppervlakten bewerk je met zeis, bosmaaier of maaibalk. Voor grotere stukken kun je een loonwerker of landbouwer vragen (die het hooi dan kan overnemen). Het werk in het hooi levert geurrijke momenten op. Zowel van de drogende grassen en bloemen maar ook een beetje van zweet. Ook ideaal om stress kwijt te raken. Met kleine hoeveelheden hooi bouw je een zoogdierenschuilplaats. Leg elk jaar afwisselen takken en hooi op een hoop en egels, padden tot zelfs marterachtigen zullen dit plekje weten te vinden.

Het hooi van onze weide geraak ik elk jaar kwijt aan een paardenliefhebber die dit eiwitarme hooi graag voert aan zijn paarden. Met het beetje opbrengst hiervan kan ik juist de loonwerker betalen.



### De nazomer in het bloemrijk hooiland

Typisch voor de hergroei is dat kruiden sneller doorschieten dan grassen. Margrietten, rolklaver, knoopkruid, witte klaver, kleine klaver, smalle weegbree... verdringen de grassen en komen tot herbloei. Waarvan je de gehele zomer nog eens van kunt genieten. Een tweede maaibeurt eind september is onontbeerlijk omdat de grasmat kort de winter moet ingaan.



In onze tuin heb ik dit werk vermeden door 2 paarden (van die paardenliefhebber) als nabeweiding in te zetten. Paarden eten de grasmat zeer kort af zodat kiemkansen voor nieuwe bloemen geschapen worden. De voedselrijke latrines moet je er dan wel bijnemen. Paarden kiezen steeds voor dezelfde plaatsen om hun mest te droppen zodat elders aanrijking met voedingsstoffen beperkt blijft. Nabeweiden met schapen of koelen levert geen bijkomende verschraling doordat hun mest overal rond achterblijft. Eind oktober gaan de paarden terug naar hun eigenaar en stal zodat de weide kort geschoren de winter ingaat. Klaar voor een nieuwe lente en uitbundige bloei.

Meer nieuws, ideeën en foto's over bloemrijk hooilandbeheer vind je op het forum van de Vogelwerkgroep ([www.vwglagare.be/vwgforum/](http://www.vwglagare.be/vwgforum/)) onder "Natuur in de Tuin" in de topics over Natuurtuinen "Natuur in de tuin van Yann" en "Aanleg van een landelijke natuurtuin".

Geert van Slyps

## "Fijn stof: aanpakken niet eenvoudig, wel levensnoodzakelijk" (deel 2)

### Fijn stof, een 'ver van ons bed'-show?

Moeten we het stoffige probleem verhelpen? Nee en ja! Wettelijk gezien moeten we, de stad of de burgers, niets doen. Het is een probleem dat eigenlijk op een hoger niveau moet worden aangepakt en opgelost. Het betreft vooral aanpassingen van wetten die de uitstoot kunnen beperken. Er bestaan al strengere normen voor vrachtwagens (Euro 5 norm) of ze komen er nog aan, de industrie wordt gezuiverd door voorwaarden uit de milieuwetgeving en zo meer...

MAAR, de vraag "moeten we iets doen?" heeft ook een positief antwoord! Zelfs al behoort het uitvaardigen van de nieuwe wetten niet tot de stedelijke bevoegdheid, zuivere lucht is voor de stadsbewoners een recht! Wil men het stadscentrum leefbaar houden en zorgen dat die niet leegloopt, moet men iets doen! Steden zoals Gent en Tilburg maken er zelfs een punt van onder het motto: 'Niets doen', staat niet in onze woordenboek en voegden daad bij woord.



## *Nederland: Tilburg*

Ooit één van de meest ongezonde steden uit Nederland op gebied van fijn stof. De doelstelling was en is nog altijd: de concentratie fijn stof in de lucht terugbrengen tot op hoogte van de achtergrondwaarde. Dit wil zeggen dat men het stof dat de stad produceert, wil vermijden. En de stad is in zijn doelstelling geslaagd. Een kleine kanttekening: de wet dat men niet meer mocht bouwen indien men niets deed ten voordele van het milieu, was een grote ruggesteun om het project te doen slagen. De ambitie van de stad was echter groot genoeg, zodat het project zonder die wet ook volbracht zou worden.

### *Wat heeft de stad nu juist gedaan?*

Uit stationaire meetpunten kwam men te weten dat de alarmdrempel meermaals overschreden werd. Als extra controle werden enkele meetpunten bijgeplaatst. Helaas was dit verloren moeite. Deze metingen gaven enkele een gemiddelde waarde weer en daarmee kon de spreiding over het stedelijke grondgebied niet bepaald worden. Echter om de exacte hot-spots te weten te komen en om oplossingen te vinden voor die probleemplaatsen, moest men weten waar en door wie de verontreinigingen veroorzaakt werden. Een gerichte meetcampagne leverde interessante dingen op. De plaatsen waar het verkeer stopte, vertoonden een hoge concentratie fijn stof. Vooral in smalle, drukke straten met hoge bebouwing bleven de stofpartikels langer hangen en werd de alarmdrempel veel sneller overschreden.

Dit probleem werd op verschillende vlakken aangepakt met als belangrijkste doelstellingen: het oplossen van de knelpunten en het weren van de ergste vervuilers. De aanpak verliep volgens het ALARA-principe (ALARA= As low as reasonable achievable). Dit principe houdt in dat men (altijd) moet doen wat men kan doen.

### *Knelpunten, oplossingen en resultaten.*

Knelpunten zijn plaatsen waar om een of andere reden het verkeer moet vertragen met filevorming als gevolg. Dit kan door een slecht geplaatste wegversmalling waarbij te bruusk van snelheid moet worden veranderd of centrumstraten die zich te vaak verslikken in te veel doorgaand verkeer.

Oplossingen voor deze problemen zijn: het doorgaand verkeer uit het centrum weren en een efficiënter en een meer doordacht verkeersbeleid voeren.

- Als men het verkeer uit de stad wil weren, moet men zorgen dat het verkeer rond de stad kan. Enkele ontsluitingswegen werden bijgebouwd en de ring werd afgewerkt. Ook werden vernauwingen beter bestudeerd met de 'fijn stof gedachte' in het achterhoofd.

- Daarnaast werd gekeken naar de veroorzakers van het fijn stof. Binnen het verkeer in de stad zijn de bussen de grootste vervuilers. Deze voertuigen nemen 40% van de stadsproductie voor hun rekening. Als je die kan mijden uit het stadscentrum, maak je de stadslucht al een stuk aangener en het centrum veiliger. Naast het weren kan je ook de brandstof aanpakken. Tilburg kon een overeenkomst afsluiten met de vervoersmaatschappijen zodat de vele bussen rijden op aardgas.

Als je een stadsprobleem aanpakt, moet je het beleid ook consequent toepassen. Zo werd het eigen wagenpark onder handen genomen. In enkele jaren tijd werden, waar het mogelijk was, voertuigen rijdend op diesel en benzine vervangen door voertuigen gevoed met aardgas. Zelfs de wagen van de burgemeester werd er eentje die reed op een gasmengsel. Om brandstof te kunnen voorzien werd een nieuw (openbaar) tankstation voor aardgaswagens gebouwd. De reden waarom werd gekozen voor aardgas is simpel: het is een behoorlijk schone brandstof en in Nederland gemakkelijk te vinden. Daarbij zorgt deze vorm van brandstof voor een vereenvoudiging voor de toekomstige overstap naar waterstofgas. Zware vrachtwagens worden geweerd uit het stadscentrum. Vanaf 2007 mogen enkel nog Euro-3-vrachtwagens plus roetfilter het centrum binnen.

*Huyse Tijl*

EN

FEEST - EN VERGADERZAAL

*De Muze*

GROTE MARKT TE GITS

TEL. : 051 20 51 60



Parketvloeren  
Desimpelaere

fabrikant van massief parket

ZWAAIKOMSTRAAT 27

8800 ROESELARE

TEL: 051 20 09 64    FAX : 051 22 98 73

K O P I E  
**DELEYE**

fotokopie  
sneldrukkerij  
bvba

nieuw adres vanaf oktober 2006  
"den oude post"

POLENPLEIN 19



NIEUWBOUW en VERBOUWINGEN  
VLOEREN - FAIENCEN  
WONINGEN WATER EN WINDDICHT  
AFGEWERKTE WONINGEN

Algemene Bouwonderneming

**Erik DEBAL**    B.V.B.A.

Verbrandhofstraat 130  
8800 Roeselare  
tel. 051 20 83 41  
fax 051 21 14 59

## Apprendre le français au soleil de Provence



CREA-LANGUES VOOR VOLWASSENEN  
FRANSE TAALCOURSUSSEN OP MAAT  
COMMUNICATIEVE LESMETHODE  
INTENSIEVE BEGELEIDING  
KLEINE LESGROEPEN  
VOLGENS TAALNIVEAU  
GEMOTIVEERD INTERNATIONAAL PUBLIEK  
VOLLEDIG VERZORGD VERBLIJF

CREA-LANGUES VOOR JONGEREN  
VAN 12-14 JR, 15-18 JR  
SWINGENDE TAALVAKANTIES  
SAMEN MET FRANSE JONGEREN  
FRANS LEREN IN COMBINATIE MET PAARDRIJDEN  
ZEILEN/SURFEN, CANYONING,  
WILDWATER-AVONTUUR  
OF EEN GEVARIEERDE À LA CARTE-FORMULE

MEER INFORMATIE & GRATIS BROCHURE:

CREA-LANGUES  
BOOMFOREESTSTRAAT, 38  
B-8870 IZEGEM BELGIUM  
TEL +32 (0)51 31 02 42 FAX +32 (0)51 32 02 91  
E-MAIL: INFO@CREALANGUES.COM  
WWW.CREALANGUES.COM



## Wonen en Natuur cvba

IMPORT - GROOTHANDEL

Ecologische bouwmaterialen  
Natuurlijke verven

Industriestraat 30  
8755 Ruiselede

Tel 051-65 85 97  
Fax 051-65 85 98

[www.wonenennatuur.be](http://www.wonenennatuur.be)  
[wonenennatuur@telenet.be](mailto:wonenennatuur@telenet.be)

LEINOS natuurverven, FAXE parketbehandeling, KEIM silicaverven  
GLUTEX Oordaken isolatie, FLACHSHAUS Vliesisolatie

## Vita Casa plus

& natuurvoeding

allergiewinkel

*Kooklessen - Shiatsu - Voedingsadvies*

*Danny & Ibe De Blanger-Lippeveld  
Jona & Robke*

*Jepersestraat 319, 8800 Roeselare*

*Tel. & Fax 051 25 25 53*

*e-mail: [plus@vitacasa.be](mailto:plus@vitacasa.be)*

*btw be 0860 426 325*

*Open: di-vr 8.30-12 u. & 13.30-18.30 u.*

*zaterdag doorlopend van 9-17 u.*

*zondag en feestdagen gesloten*

# S

shanks.

**Uw partner in afvalverwerking**

**Shanks Vlaanderen nv**

**Regenbeekstraat 7C**

**8800 Roeselare**

**Tel 051 - 22 60 44**

**Fax 051 - 22 13 91**

**[www.shanks.be](http://www.shanks.be)**

Al deze maatregelen zorgen dat de stad Tilburg momenteel een stadslucht heeft met een fijn stof concentratie die bijna overeenstemt met de achtergrondwaarde. Enkel op bepaalde probleempunten die niet op te lossen zijn door bovengenoemde maatregelen, bereikt men nog hogere concentraties. Door andere maatregelen, zoals plaatsen van filters op gebouwen en dergelijke, moet dit in de toekomst ook kunnen worden opgelost.

### **België: Gent**

Ook deze Belgische stad erkent dit probleem en ook voor deze stad is niets doen geen optie. Wat heeft Gent reeds gedaan om het fijn stof probleem aan te pakken?

Rationeel energiegebruik (REG): energie besparende maatregelen leiden tot een daling van fijn stof. Om te kunnen besparen moet je weten wat er gebeurt en waar. Daarom werd gestart met een energieboekhouding.

Een van de besparende maatregelen is het gebruik van de warmte vrijgekomen door de verbranding van huishoudelijke afval. Net zoals Roeselare zal de verbrandingsoven van IVAGO de vrijgekomen warmte leveren aan een ziekenhuis, met name het UZ.

Een sensibilisatiecampagne 'Gezonde lucht, ook jij kan helpen' legt de nadruk op feit dat ook huiselijke verwarming een veroorzaker is van fijn stof. Door REG te promoten bij het bouwen en verbouwen van stadswoningen, kan men ten eerste de verwarmingskost verminderen en stoot men ten tweede minder fijn stof, broeikasgassen en andere schadelijke producten uit.

Consequent zijn is iets dat nog te weinig wordt toegepast. Echter wel door Gent. De stad liet de impact van het eigen wagenpark onderzoeken. Dertig procent van de voertuigen kreeg een rode kaart. Deze wagens worden tijdens het jaar 2006 vervangen waarbij de nieuwe vrachtwagens zullen voldoen aan de Euro-5-norm.

Nog voor dat Vlaanderen, via samenwerkingsovereenkomsten, de steden kan tegemoetkomen in de kosten voor een studie naar de hotspots van fijn stof, liet de stad Gent deze al uitvoeren. De resultaten zullen leiden tot een straatmodelleringsplan en concrete acties.

### **Fijn stof: een noodzaak tot goede samenwerking!**

Fijn stof; het is vaak door kleine ingrepen dat men de uitstoot voor een groot deel kan verminderen. Een voorwaarde is natuurlijk het herkennen van het probleem en bereid zijn om te investeren in een gezondere toekomst!

Jelle Quartier

## **NATUURBEHEER**

### **Gierzwaluwen: het begin van een succesverhaal?**

Schoorvoetend zijn we in het voorjaar 1999 gestart met het plaatsen van gierzwaluwnestbakken tegen de gevels van hoge gebouwen in samenwerking met de Roeselaarse brandweer. Tegelijk hadden we een ruime infostand over gierzwaluwen op het 45-jaars bestaan van de toen nog Wielewaalafdeling Mandelstreke. In de maanden en jaren die volgden gingen vaker met de voeten van de grond, en werden ook nestbakken in de omliggende gemeenten met hoogtewerkers of brandweer geplaatst.

Maar de traditiegetrouwe gierzwaluwen lieten de kasten links liggen (of hangen). Uit de literatuur wisten we dat we minstens 4 jaar geduld moesten oefenen. Hebben we gedaan... Een snellere bezetting kon via

het aantrekken van de vogels door hun contactgeluiden te laten afspelen. Enkele pogingen met het plaatsen van kleine luidsprekers gekoppeld aan een cassettespeler vielen tegen.

Vorig jaar was er in de Arme Klarenstraat voor het eerst een nestbak die bezocht werd. Van broedsucces konden we echter nog niet gewagen.

Ook dit jaar bleef het in de meimaand opvallend stil rond de nestbakken. Op 22 juni organiseerden we voor de 3<sup>e</sup> jaar op rij een telavond van vliegende gierzwaluwen, die wegens het koude zeer winderige weer niet echt een succes te noemen was. Toch werden toevallig een aantal aanvliegende gierzwaluwen gezien bij onze nestbakken (St. Jozefskerk, Barnum).

In de daarop volgende dagen deden we een meer systematische inspectie van de kunstnesten die in Roeselare verspreid hingen. En bingo. Op een warme voormiddag was er volop geroep van jongen uit de 3 nestbakken in de Kattenstraat (wellicht 6 bezette nesten!), waarbij oudervogels ook hun traditionele broedholten in spleten onder de dakgoot opzochten. Deze kolonie verdubbelde zowat in aantal broedparen. Idem voor de bakken in de Lindenstraat (minstens 2 nesten), het Polenplein, de Arme Klarenstraat en de reeds eerder vermelde plaatsen. Het viel tevens op dat vrij veel gierzwaluwkoppels erg verspreid in de stad nestelen.

Goed nieuws ook vanop de kerktoren van Wakken, waar we 2 jaar geleden tijdens restauratiewerkzaamheden met verticale aanvliegplankjes de holten in het metselwerk afdekten. Ook hier werden ze door de vogels in gebruik genomen. Benieuwd hoe het met de betonnen inbouwbakken in Ledegem en Ingelmunster gesteld is.

Blijkbaar doen de vogels er een hele tijd over om de bakken te leren kennen. Eens dit lukt, gebeurt de bezetting vrij snel. Dit lijkt erop dat ze vlug van elkaar leren. We vragen ons af of ze bewust onze bakken verkiezen boven hun traditionele, vaak minder veilige nestplaatsen.

Het aanvliegen naar de onderaan gelegen nestopening doen ze moeiteloos. Hiermee hebben zeker spreuwen grote moeite, want nergens hebben we ze aangetroffen. Wel vonden we bij een nestbakcontrole in de vorige winter enkele keren huismussennesten (Klein Seminarie Rustoord) en een mislukt broedsel van pimpelmees, zelfs op meer dan 10 m hoogte.

Dit klinkt alles bijeen veelbelovend voor deze typische zomerstadsbewoner en het wordt benieuwd uitzien naar volgend jaar!

Piet

## Betere tijden voor Huis – en Boerenzwaluwen?

In het lentenummer van Door Weer en Wind vernam je dat via de Milieuraad de gemeente Roeselare een subsidiereglement goedkeurde voor beter bescherming van huis- en boerenzwaluwnesten. Een zestal leden van Natuurpunt Mandelstreke namen de controle van de aanvragen voor hun rekening.

### Een korte voorbeschouwing.

Tegen de verwachtingen en scepsis in is er ruime respons gekomen op de bekendmaking via lokale bladen en landbouwtijdschriften. In het totaal kwamen er 38 aanvragen binnen, waarvan er 37 ontvankelijk waren. Het totale aantal nestelplaatsen op het grondgebied Roeselare is zeker nog groter, wat we onderweg tijdens de bezoeken opmerkten aan vliegvlugge jongen, verder weg van de bezochte sites.

Tijdens de maanden juni, juli en augustus bezochten we de verschillende locaties, om het aantal bezette nesten en het broedsucces na te gaan. Bij de controlebezoeken verliepen de contacten uitstekend: de eigenaars waren niet alleen te spreken over de financiële steun, maar ook met de aanwezigheid van de zwaluwen waren ze begaan. Dit resulteert zeker in een betere nestbescherming, wat we ook ter plaatse konden vaststellen.

De gesprekken met huurders/eigenaars leerden ons we vaak de tendens ten opzicht van de voorgaande jaren. Vooral bij landbedrijven was met het erover eens dat er sinds 20 jaar een zeer sterke afname is opgetreden van het aantal nestelende zwaluwen. Dikwijls is het volledig afsluiten van stallingen en gebouwen hiervan een van de oorzaken.

Voor wat boerenzwaluwen betreft kunnen we algemeen stellen dat er de laatste jaren een status quo is, bij huiszwaluwen een lichte vooruitgang sinds vorig jaar. Ontgoochelend is het te vernemen dat er bij deze laatste soort nog steeds nesten tijdens het broedseizoen verwijderd worden. Waar mogelijk stelden we het aanbrengen van mestplankjes voor, wat op enkele plaatsen ook daadwerkelijk gebeurde.

## Resultaten per soort.

### Boerenzwaluwen.

Bijna zonder uitzondering, zoals zijn naam laat uitschijnen, broedden die in stallingen. In het totaal bezochten we 29 adressen, en allen met bezette nesten. In het totaal waren er 118 bewoonde nesten wat een gemiddelde koloniegrootte geeft van 4,07 nesten per site. Hierbij waren een aantal koppels aan een tweede legsel toe (met eieren of jongen op het nest). In enkele nesten vonden we dode halfwas jongen.

Bij de overjaarse nesten bleken er enige door winterkoningen volgebouwd, ook mussen en een merelstel maakten gebruik van de steunplaats die de oude nesten verschaften.

Later willen we de kaart met de locaties publiceren, maar nu al merken we dat de meeste boerenzwaluwen aan de Westrand van de stad komen nestelen, buiten de R32 (grote ring).

### Huiszwaluwen.

Deze soort heeft een veel duidelijker meer beperkte ruimtelijke spreiding en is uitgesproken kolonievormend. Wanneer ze verder voedsel zoeken gebeurt dit vaak op grote hoogte waardoor ze op andere plaatsen in de stad nauwelijks te zien zijn. Er zijn slechts 2 kolonies aan de N en NW zijde van de stad: in het Biezenhof en in het MPI St. Idesbald langs de Ziltten. Enkele jaren geleden was er nog een vestiging op zeer grote hoogte (meer dan 25m) tegen een veevoederfabriek langs de vaart.

We hebben vrij exacte gegevens voor de Ziltten, waar dit jaar 63 koppels tot broeden kwamen. Dit is een vooruitgang van ruim 10% in vergelijking met vorig jaar. De nesten bevinden zich hier bijna alle op 7 tot 10 m hoogte, onder een ruim overstekende betonnen dakgoot. Er is een voorkeur voor de zuidzijde (ruim 50 % van de nesten) gevolgd door de noordkant, en heel wat minder aan de westzijde. De oostzijde is nauwelijks gebruikt.

In het Biezenhof, dat reeds ruim 15 jaar door huiszwaluwen bezocht wordt, gaat het om 16 gecontroleerde nesten. Het totale aantal moet ruim 20 nesten bedragen, maar niet iedereen deed een aanvraag en een systematische controle is niet gebeurd. Hier is nog werk aan de winkel, omdat enkele bewoners de huiszwaluwen nog steeds als lastposten – lees kakposten – beschouwen. Nesten in aanbouw of zelfs met eieren en jongen worden soms nog genadeloos afgeschraapt. Een informatie campagne moet hier beslist vruchten afwerpen. Gelukkiger bezitters kozen vaak voor het gebruik van mestplankjes, wat geen hinder oplevert. Soms wensten bezitters helemaal geen verstoring om het broedsucces maar niet te hypothekeren. De tijdelijke troep werd er dan graag bijgenomen.



Ook op deze laatste locatie kiezen de huiszwaluwen voor de nestbouw onder een witte betonnen dakgoot, georiënteerd op het oosten, en tegen onbehandelde bakstenen muren. In het meest recente nummer *Natuur.oriolus*, jg. 72 nr.2 over nestplaatskeuze bij huiszwaluwen in Limburg wordt dit bevestigd. Ik citeer uit de samenvatting:

*Huiszwaluwen hebben een grote nieuwvrees, en de meeste kolonies zitten al tientallen jaren op dezelfde traditionele plaatsen. Verder: Huiszwaluwen hebben een sterke voorkeur voor een dakoversteek in een bleke kleur, liefst in contrast met een wat donkerdere muur. ... Nesten worden niet graag gebouwd tegen*

gevels op het westen en het noordwesten, en in iets mindere mate worden ook gevels op het noordoosten gemeden.

Over het broedsucces kunnen we voorlopig niet veel kwijt, alleen stelden ook hier vast dat een aantal koppels aan een tweede broedsel toe waren. Opvallend ook was de zeer late start met nestbouw op enkele plaatsen in het Biezenhof (rond 1 juli), wat er kan op wijzen dat ze elders verstoord geweest zijn. Om op te volgen in 2007.

Het subsidiereglement blijft ook voor volgende jaren voorzien. Hierdoor kunnen we veel duidelijker de evolutie opvolgen, en ingrijpen waar mogelijk. Wie zich geroepen voelt om aan de controlebezoeken mee te werken, neemt contact met Wim Marichal of Piet Desmet.

Piet

## IV. NATUURBELEID

### De zon als energiebron (deel 2)

#### Terloops gezegd

Het is logisch dat een zuidgericht dak ideaal is. Maar toch, panelen op een dak, dat pal zuidwest staat, zullen nog steeds een rendement van meer dan 95% t.o.v. de ideale situatie hebben.

Helling van het dak ? Nominaal tussen de 25 en de 50°. Zelfs een plat dak is heel goed bruikbaar.

Het is belangrijk te weten dat een netgekoppelde installatie niet werkt als het elektriciteitsnet uitvalt. Meer nog: ze mag niet werken en dat is logisch. Het is ondenkbaar dat bij een defect aan het openbare net toch nog lokaal elektriciteit geproduceerd zou worden. Dit zou de veiligheid van de technici die de herstellingen uitvoeren in het gedrang brengen.

#### Opbrengst

In België levert een PV zonne-energie-installatie van 1 kWp per jaar 800 tot 900 kWh op. (Voor alle duidelijkheid: zonnepanelen van bvb. 1 kWp leveren in volle zon 1 kW). Dit is afhankelijk van de oriëntatie en temperatuur van de panelen en ook van de locatie. Identieke installaties zullen aan de Belgische kust beter presteren. Zonnepanelen zijn in wezen *lichtpanelen* en maken ook uit diffuus licht energie. Er is aan de kust – op jaarbasis – meer diffuus licht dan in het binnenland. Verder betekent een schitterende zomer niet noodzakelijk een schitterende energie-opbrengst. Zo kan een zonnepaneel op een heldere winterdag, in een besneeuwd landschap, beter presteren dan op een snikhete zomerdag, tenminste als de zon er loodrecht op staat. Dit komt omdat de temperatuur van de panelen het rendement nadelig beïnvloedt.

Voor een huishoudelijke elektriciteitsverbruiker heeft het weinig zin om meer elektriciteit te produceren met zonnepanelen dan nodig voor eigen verbruik. Om het eigen jaarlijks elektriciteitsverbruik te compenseren met zonne-energie is een installatie nodig met een vermogen (in kWp) van ongeveer 0.8 keer het gemiddelde jaarverbruik in kWh. Bedenk: een opstelling van 1 kWp betekent een oppervlakte van ongeveer 8 m<sup>2</sup> panelen. Het dakoppervlak vormt soms de beperkende factor. Er moet rekening gehouden worden met het écht bruikbare dakoppervlak. Factoren die daar meespelen zijn uiteraard de oriëntatie maar ook mogelijke *beschaduwing* van de panelen: zoals bijvoorbeeld bomen, andere gebouwen en schoorstenen. De ervaring leert dat het niet zozeer gaat over *hoe groot moet mijn installatie zijn* maar wel over *hoeveel plaats is er beschikbaar*. Dan wordt het puzzelen om zoveel mogelijk panelen - afhankelijk van hun afmetingen - op het dak te krijgen. Dit hoeft u zeker niet zelf te doen. Hiervoor kunt u een specialist inschakelen, zoals EcoStream. Zij berekenen precies hoeveel panelen u kunt plaatsen en wat de opbrengst aan elektriciteit hiervan is.

#### Wat kost het?

We houden het voorbeeld hier bescheiden. Een installatie van 2 kWp, ongeveer 16-18 m<sup>2</sup> aan panelen, kost op een gebouw, ouder dan vijf jaar, ongeveer 15730 €. Dit is een schatting en is afhankelijk van het soort dak, de locatie, en zo meer. Bedoeling is enkel om een idee te geven over welke orde van grootte van prijzen er gedacht moet worden. Kan je er dan wat aan verdienen? Heel zeker!

15730€ – dat is een kleine auto - voor een 2 kWp-installatie lijkt bijzonder veel maar rekening houdend met de huidige subsidieregelingen is dat op ongeveer 10 jaar terugverdiend. De Vlaamse overheid biedt, via haar Administratie voor Natuurlijke Rijkdommen en Energie (ANRE) een steun van ongeveer 10% van het in PV-zonne-energie geïnvesteerde bedrag. Daar bovenop komt een éénmalige netto belastingvermindering van 1280€, wat dan eigenlijk ook van de aanschafprijs af gaat. Steeds meer gemeentebesturen geven ook een premie, gaande van 250€ tot zelfs 1000€.

#### **Kan ik met de Zon iets verdienen?**

Interessant wordt het sinds 1 januari 2006 met de GroeneStroomCertificaten (GSC's). Sinds het Kyoto-akkoord moet elke elektriciteitsproducent tegen 2010 minstens 10% van zijn energieproductie halen uit hernieuwbare energie. Zoniet volgen boetes.

Omdat het voor de producenten economisch niet haalbaar is om dat met eigen middelen te realiseren rekenen ze op hulp van kleinere producenten. Vele kleintjes maken samen veel! De *energiehandel* gebeurt via groenestroomcertificaten.

De PV-installatie heeft haar eigen kWh-meter die aangeeft hoeveel elektrische energie ze geproduceerd heeft. De tellerstand van die meter kan maandelijks doorgegeven worden aan de Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG). Telkens als de PV-installatie 1000 kWh (= 1 MWh) geproduceerd heeft krijg je een GSC van 450€ en de VREG verhandelt dat voor jou op de energiemarkt en stort die 450 € keurig op je bankrekening. En dat gedurende 20 jaar voor al wie in 2006 en 2007 een installatie laat plaatsen.

#### **Kan ik zo iets zelf plaatsen in mijn achtertuin?**

Stel, je hebt een mooi gazon dat er alleen maar is om mooi te zijn en af te maaien. PV-panelen hoeven niet noodzakelijk op een dak geplaatst te worden maar kunnen ook perfect op de grond geïnstalleerd worden. Een stukje tuin omvormen tot een kleine *zonne-energie-weide* betekent helaas dat er 21% BTW moet betaald worden. De vermelde 2 kWp installatie van 15730€ – op een woning ouder dan vijf jaar, dus 6% BTW - kost plots ongeveer 18090€ Een doe-het-zelver verliest ook op het dak het BTW-voordeel. Werk voor vaklui dus. Nu, de plaatsingskost is slechts een fractie van de totale kostprijs van een PV-installatie.

#### **Zonnefilosofie**

De gemiddelde terugverdientijd van een PV-installatie ligt tussen de 9 en 13 jaar. Die terugverdientijd kan behoorlijk verkort worden door zuinig om te gaan met elektriciteit. Dat kan best zonder comfortverlies maar gewoon door logisch en consequent om te gaan met energie. Geen halogeenverlichting, geen elektrische verwarmingsapparaten, maar wel spaarlampen en energiezuinige huishoudapparatuur. Dus rationeel omgaan met onze energie. Zonne-energie is ook een apart vak waar specialisten al meer dan twintig jaar ervaring in hebben. Ze zijn met hun zorgvuldig samengestelde productpakket, op elkaar afgestemde onderdelen en goed gebouwde installaties dé specialist om u in alles te kunnen adviseren.

Ecostream, Staatsbaan 83 9991 Adegem; tel: 050/715101

## VOORBIJE ACTIVITEITEN

### **Avondwandeling Vloetenveld**

**12/05/06**

Om 19u30 hadden we een afspraak met onze gids André Vanhevel aan het munitiedepot. Elf natuurpunters zijn op deze zachte meiavond komen opdagen. We kregen eerst wat deskundige uitleg over het gebied zelf. André is erg geïnteresseerd in geschiedenis en hij heeft ons dan ook veel verteld over het ontstaan en de evolutie. De naam Vloetenveld bestaat uit twee delen. *Het Veld* was vroeger een ruig gebied, moerassig en met veel heide en struiken. Het werd ook niet bewoond, maar eigenlijk volledig kaalgekapt en leeggeroofd. Zo werd o.a. de struikheide gebruikt om borstels te maken, om dieren van



strooisel te voorzien... De boerderijen lagen er omheen. Enkele relictten zijn overgebleven en die worden nu gerestaureerd. Ook van de heide blijft er niet veel meer over. Tijdens de wandeling hebben we nog wat struikheide, tormentil en pijpestrootje aangetroffen. *Vloetern* wijst op een laag gelegen stuk grond dat regelmatig onderloopt. Door de monniken werden dijken aangelegd om de omringende weilanden te beschermen. Nu is er nog een stuk van 600 meter aanwezig, wat we spijtig genoeg niet konden bekijken... dubbel interessant voor de nieuwsgierigen onder ons.

Een groot deel van het huidige Vloetenveld is militair domein en niet toegankelijk wegens ontploffingsgevaar. Wat er met het gebied zal gebeuren is nog onduidelijk.

Na de uitleg met de kaart erbij, trokken we op pad door het bosgedeelte. Overal zijn er grachten gegraven, wat wijst op het moerassig karakter. André toonde ons veel verschillende bomen en hij gaf ook uitleg over het ontstaan van een bos. De Amerikaanse eik wordt verwijderd omdat hij de inlandse eik verdringt. We hebben allemaal een Douglasspar aangeraakt: zacht of hard. Naargelang de persoon, ruikt deze naar citroen, mandarijn... toch iets wat doet denken aan badschuim...

Er waren weinig vogelgeluiden. Enkel het roodborstje konden we tot op het eind van de wandeling horen. Ook zwartkop en boomklever werden opgemerkt. De ondergaande zon op de weilanden langs de rand van het bos was prachtig... Stilaan werd het donker en konden we terugkeren naar onze wagens onder het vermelden van allerlei "West-Vlaamse benamingen", bekende en minder bekende. De meesten keerden huiswaarts. Enkel 5 wandelaars vergezelden André naar het café. Met een gezellige babbel werd de aangename avond afgesloten.

Met speciale dank aan onze gids, André die ons voor de derde maal heeft rondgeleid in een prachtig gebied. hopelijk tot volgend jaar en dank aan alle meegenieters van de avondwandeling.

Ria

## Vierdaagse naar Tecklenburg

### Donderdag Hemelvaartdag 25 mei

De groep vertrok stipt met een klein hartje om 06 uur onder dreigende wolken voor een vierdaagse waarvan we dachten dat ze zou verdrinken in een overvloed van regen en wind. Toen wisten wij nog niet dat er 'mirakelweer' bestond (dixit onze leider Frans Roels). Zodra de wandeling begon stopte het met regenen tot we weer binnen zaten hetzij om te eten hetzij om ons te verplaatsen. Ongelooflijk maar waar !! De Rieselfelder of vloeiveiden ten noorden van Münster waren voor de ornithologen een schot in de roos: massale zang van vogels van struwelen en rietkragen, heel veel steltlopersoorten, eendensoorten en honderden of waren het er duizenden Canadese ganzen? Ik onthoud heel bijzonder de fantastische waarnemingen van Bosrietzanger, Zomertaling en Bruine Kiekendief

De flora was werkelijk heel banaal te noemen en niet interessant. De prangende vraag is dan ook hoe zo'n verscheidenheid aan vogelsoorten toch hun voedsel vindt met een zeer klein aantal plantensoorten?! Ja natuurlijk vogels eten insecten en andere kleine dieren maar uiteindelijk moeten die kleine dieren tevreden

zijn met een heel beperkt plantenassortiment. De talrijkste planten waren Grote brandnetel en Riet, precies 2 soorten die gastheer zijn voor vele kleine diertjes. Vogels moeten ook beschikken over proper water, ik bedoel fysisch helder water. Ook dat was er. Waarom een heel verscheiden flora ontbrak lag aan het feit dat dit gebied tot ongeveer 50 jaar geleden diende voor het zuiveren van het afvalwater van de grote stad Münster. De grond is er chemisch nu nog steeds verziekt, waarschijnlijk door een hoge concentratie aan o.a. nitraten. Kleine tekenen van verbetering waren te vinden in het her en der voorkomen van Biezeknoppen en Sterrekroos.



Poi Ingelaere

### Vrijdag 26 mei

's Morgens aan het ontbijt zijn het allemaal blije gezichten. We krijgen uitleg door Frans hoe onze dag zal verlopen. Advies wordt gegeven hoe we onze lunch best klaarmaken. Met de bus worden we gedropt bij het natuurgebied Recker Moor. De mensen die het niet zien "zitten", blijven 'zitten' op de bus. Voor we aan de tocht beginnen oefent Piet nog even zijn handenstand. Jan Demees toont ook eens zijn kunsten, hij gaat drie keer door de knieën met de handen gestrekt voor zich uit. Enkelen oefenen hun zangtalent.

Op de wandeling van 6 km krijgen we de mooiste beelden te zien. Een verscheidenheid aan vogels, planten, grassen en viervoeters: koelen, reeën en paarden. Op die kleine afstand zijn er toch mensen die erin slagen om verloren te lopen. Geen nood, met de GSM is de buschauffeur zo te bereiken. Zes mensen worden opgehaald. Verder worden nog enkele verstekelingen meegenomen. Dezen vertelden wilde verhalen over een weide vol koeien die ze hebben getrotseerd. Na dit avontuur en de zorg die werd gegeven aan de knoeiers, wordt onze buschauffeur aangesproken met Jean-Marie. Een bedenking: wat is er erger dan een groep groene jongens die verloren loopt? Een groep natuurgidsen die verloren loopt.

Onze lunch hadden we hard nodig. Hierna was het richting Mettingen, een dorpje met een rijke geschiedenis van de Tüotten, die reeds eeuwen geleden handel dreven in linnen met veel Europese landen. Sinds de middeleeuwen werd er naar kolen gegraven.

Gelukkig en moe vertrekken we terug richting hotel. Een warme douche om de koude regen te vergeten, was welkom.

Hilde

### Zaterdag 25 mei

Met een goed gevulde maag nemen we de korte maar steile klim naar 't marktpleintje, waar de bus op ons wacht. 9u15, we vertrekken richting Dümmer-See. We starten met het verkennen van de heel mooie kruidentuin met veel verrassingen: Simonne test de houten xylofoonplanken, Diana poseert onder het prachtig wilgenprieel. Velen bewonderen de mussenappartementen en in de poel toont Vera wateraardbei en drieblad ...- wat was 't ook weer ???

Dan door de wilgentunnel voor de start van de wandeling. We horen meteen al de bosrietzanger en wat later de sprinkhaanrietzanger. Ook de bruine kiekendief laat zich langs alle kanten bewonderen. Bij de 1ste kijkhut leert Pol ons de ruige en ijle zegge kennen. Wat verder langs de weg zien we een broedende grauwe gans: muisstil en zo goed verscholen, ligt ze op haar nest, ze stoort zich niet aan ons. (gelukkig maar).

Een informatiebord wees er ons op dat de waterstand per seizoen aangepast wordt in functie van de vogels; in de zomer laag zodat de vogels kunnen broeden. Jan was onmiddellijk bereid om de ( "zijn" ??? ) waterstand aan te passen. Wat verder zien we op het meer de balts van de fuut,... zonder vervolg...

Ria hoort piepende meesjes en dan merkt ze : het mezenestje zit verstopt in de pijlers van de sluis. Simonne leert ons het bestaan van de dag- en de avondskoekoeksbloem ( wit = licht in het donker). We zien ook een roestbruine rups met 2 rijen witte stippen. Filip zegt: het zal een "grote beer" worden. Cien en Mietje horen de roep van de wiewelaar, maar de laatste stappers kwamen te laat. Jammer.

Op het laatste stukje tot de bus horen en zien we de geelgors zingen, en op de bus vertelt Hilda ons verhaal van de kwartel en de geelgors: met : kwek me dit, kwek me dat, wie trekt er de plumkes van min gat. En de geelgors antwoordt: waar ist geld va min bier !!!!! Nu weten we: de zang van de geelgors lijkt ook op de 5de symfonie van Beethoven. Met dit verhaal was ook Adhemar nog een beetje mee op de uitstap.

Mietje en Lut

### Zondag 28 mei

Gisteravond heeft Frans iedereen bang gemaakt dat de wandeling van vandaag moeilijk zou zijn. Daar door werd de groep in twee gesplitst. Het werd een ingewikkeld tellen wie nu wel ging wandelen en wie niet en waar men moest zijn en op welk uur. Frans raakte zowaar de tel kwijt. Iedereen was 's morgens toch op tijd aan de bus met zijn bagage. De baas van het hotel had voor vervoer gezorgd en de chauffeur van dienst kreeg zowaar nog drie piepers van Christine. Maar toen bleek dat P en C D er niet waren tot Piet in zijn gekende hazewindstijl kwam afgevlogen om te zeggen dat ze op de andere parking stonden.

Het weer zag er tamelijk goed uit maar Lucienne verwachtte toch nog nijldige regenvlagen.

De niet-wandelaars bezochten het stadje en Jan ontpopte zich als een stadsgids want blijkbaar wist hij over alles wat ze zagen en hoorden een uitleg of commentaar.

Het was ook een flinke klim naar de ruïne van het kasteel. Zo hebben ze genoten van het park, de oude vakwerkhuizen, de winkeltjes voor nog een aankoopje, een kerkje, een klokkenconcert van twee kerken en in de rapte nog een deel van een concert op de markt nog juist om op tijd bij de bus te zijn. Ondertussen waren de wandelaars op weg naar Brochterbeck. Een flinke klim door het dorp bracht ons ook langs enkele zeer mooie vakwerkhuizen. De wandeling lag op de kam van de heuvelrug. Eenmaal in het bos leek het tamelijk stil na de vogelconcerten tussen het riet van de vorige dagen. Daarom ging de aandacht meer naar de planten en enkele panorama's. Paul gidste ons langs de vele planten in het bos. Bijna op het einde werd de wandeling wat ingekort en gingen we niet over de klotenberg. Misschien wilde Frans met al die vrouwen in het gezelschap, geen risico's lopen. Rond 12u30 werden de twee groepen weer verenigd en werd er gegeten. Om 13u30 werd de terug weg naar Roeselare aangevat waar we zonder veel moeilijkheden om 20u aankwamen.

Iedereen was tevreden over de reis en het weer heeft wonderen gedaan want in die vier dagen heeft het bijna niet geregend op de wandelingen. Of zou Frans nog kippen hebben en de weg naar de Arme Klaren kennen?

Christine en Johan



Enkele merkwaardige plantensoorten, waargenomen tijdens de vierdaagse.

Moesten we ze allemaal genoteerd hebben dan hadden we zeker een lijst ver boven de 150 soorten. Enkele soorten willen we toch heel speciaal vermelden per gebied omdat ze ongetwijfeld in ons geheugen zullen blijven hangen.

Rieselfelder: Biezeknoppen.

Recker Moor: vele hectaren Eenjarig wollegras, maar ook Breed Wollegras en Veenpluis.

Ochsenmoor (weidegebied ten zuiden van Dümmersee) rood wiegende weiden vol bloeiende Veldzuring en Schapezuring maar ook bermen met heel veel Rankende helmbloem en sloten en plassen met uiterst sierlijke Waterviolier, Gele waterkers, Gele plomp. Een schitterend gebied voor de flora.

Teutoburgerwald: een oud gemengd woud waarvan de bodem bedekt is met zure humus bevat veel veldjes Dalkruid en verder heel veel Blauwe en Rode Bosbes. Wat ik nooit zal vergeten is de Zevenster die heel regelmatig te vinden was.

Pol

## Avondwandeling De Palingbeek

02/06/06

We kregen mooi weer voor de hele avond. Reeds op de parking hoorden we de zwartkop jodelen in volle glorie. We melden dat het hier een prachtige boswandeling gold, met een grote variatie aan bomen en planten, landschappen en speelweiden. We trokken eerst naar de overkant van de Palingbeek, naar de Vierlingen, die een sterk oorlogsverleden en een kanjer van een bomkrater ten toon spreidde. Vooral een nest spechtenjongen schreeuwde hongerig in het bos. Een vuurgoudhaantje sierte onophoudend. Verder langs een moeras waren er drijvend fonteinkruid en waterelies in overvloed. Een meerkoet waakte er op haar nest. Boven het bos ontwaarden we en hele troep huis- boer- en gierzwaluwen die door elkaar wentelden en zwierden. Ook koolmezen en vinken laten zich niet onbetuigd. Onderweg ontdekten we nog de waterpeper, de hondsdrif en het kruipend zenegroen. Op een bepaald moment horen en zien wij een zomertortel koeren.

Wij steken de straat over en verdwijnen in het Palingbeekdomein. Aan de kop van de beek ontdekten wij verscheidene plantensoorten zoals de reuzenpaardestaart, het bitterzoet, de gele lis, het zevenblad, de engelwortel en nog vele andere. Een groene specht lacht zich ziek.

We draaien van de beek weg en gaan speelweiden tegemoet. Een tonderzwam strekt zich breed uit. De dagkoekoeksbloem staat rood op de berm.

Rond kwart voor tien landen we op de parking. We kunnen nog van een frisse pint genieten in de cafetaria aan de parking. Zoals ik al zei was dit een prachtige boswandeling met heel wat variatie aan bomen, planten en heuvellandschap.

Herman

## Avondwandeling Leiemeersen Wielsbeke

09/06/06

Deze wandeling kunnen wij bestempelen als een rivierwandeling met veel groen, water en meanders. Wij arriveerden aan de brug in Ooigem. Het was een warm weertje. Onze eerste doelgroep was een huiszwaluwenkolonie die er reeds verschillende jaren op de rand van de brug huisde. Een merkwaardige woonst als je het ons vraagt. Verder over de sluis zien we een ijsvogel voorbijflitsen. We komen aan een oude meander van de Leie die volledig in het groen verscholen zit. Futen met jongen, een waterhoen en meerkoeten bezetten de brede plas. Staartmezen sprongen in een wilg wild op en neer en een damhert zat er in een weide rechts rustig te grazen. Een bosandoorn steekt zijn donkerpurperen bloemen hoog op.

We sloegen rechtsaf tot aan het kasteelpark. Ondertussen leerden wij de aardbeiganzerik kennen. Aan de ingang van het kasteelpark sloegen wij een baan over, linksaf. Een troep boerenzwaluwen zwierde door de lucht. Een aronskelk verhief zich majestueus langs de graskant. Ook hopklaver en biezenknoppen troffen we er aan.

We zijn meteen weer in volle groenzone langs de Leie. De avondkoekoeksbloem steekt zijn witte bloemen rechtop. De kropaar, het rietgras, het beemdgras zijn allemaal langs de Leie-oever te vinden. De engelwortel steekt zijn reuzenbladen hoog boven de berm uit. Wij komen terug aan de brug in Ooigem. Wilde eenden en een fuut plonzen gewonnen, verloren. Een blauwe reiger staat er aan de kant te pronken. Een kleine karekiet tjiert tussen het riet. Ook de staartmezen blijven actief en een zanglijster repeteert zijn muzikale strofen.

Wij keren terug naar de parking, en drinken in de avondschemering nog een fris glas op een zonnig terras.

Herman

## Zomerwerkdag in de kleiputten

12/08/06

Tegen een bloedhete julimaand stak een sombere, kletsnatte augustus af als zomer tegenover winter. Dus met een bang hart 12 augustus afgewacht en de werkdag in het reservaat net niet afgezegd na weer eens een nachtelijke plenspartij. Zeer terecht want precies die zaterdagmorgen klaarde alles op en kregen we een perfect-day op een dienblaadje: zon met een aangename bries, ideaal om tijdens het werk op temperatuur te blijven. En vooral goed volk om bergen werk te verzetten.

Op de eerste plaats werden het wandelpad en de ruigtezones gemaaid, waarbij de houtwallen weer manshoog opgestapeld werden. Rond de observatiehut zorgden we voor voldoende kijkruimte. Op de groeiplaats van de reuzenpaardestaart verwijderden we wilgen en elzen. Ook de middenberm naar het schiereiland werd onder handen genomen, waardoor het moeraskarakter bewaard kan blijven. Het effect van het riet maaien tijdens de novemberwerkdag van 2005 was hier al duidelijk te merken: veel



jonge kiemplanten net onder de waterspiegel, waar o.a. libellen van profiteerden. Wellicht hebben we het nestelend koppel dodaarzen ook hieraan te danken.

De vijftien deelnemers die over de middag bleven en genoten van Wims catering, werden bij de schuilhut verrast op een luidruchtige ijsvogel, die zich ook een 2<sup>e</sup> keer liet zien. Aan aalscholvers, reigers, groene specht en sperwer zijn we al langer gewend.



Net buiten het reservaat deden we met de takkenschaar nog eens de ronde van de knotwilgen, die al een stuk het jonge landschap op de afgewerkte storthoop beginnen te domineren. Bij het opruimen dit keer geen eindeloos zoeken naar achtergebleven werktuig: dit kwam ons goed uit ook, want een klein halfuur later gingen de sluisen alweer open voor een plensbui, waarmee we het voor de rest van het weekend konden doen...

Aan alle enthousiaste medewerkers hartelijk dank!

Piet

## Waddenzeiltocht

19 – 25 augustus 2006



De enthousiaste bemanning op de Minerva na een volle week zeilen in het Waddengebied

Wat blijft er hangen na één week uitwaaien op de Wadden? Weidse luchten, met wolkenformaties in alle schakeringen van grijs. Leven op het ritme van eb en vloed en, niet te vergeten, zeilen met veel of weinig wind. Voor de meesten van de 24 deelnemers een eerste zeilervaring, voor sommigen een opfrissing van alle mogelijke knopen waarvan ik alleen de platte knoop en de mastworp heb onthouden. Samen aan hetzelfde zeel trekken, letterlijk en figuurlijk, genieten van culinaire hoogstandjes door de corveeploeg bereid aan boord van onze tweemaster. En dan heb ik nog niets gezegd over de Waddeneilanden zelf: eerst wandelen en fietsen op Terschelling, daarna fietsen op Ameland en Schiermonnikoog en afsluiten met een excursie langs het wad of door de duinen op Vlieland. Elk eiland telkens zo verschillend. Voeg daarbij de geluiden van duizenden steltlopers op het wad, sluit je ogen en droom... Wanneer is de volgende zeiltocht voorzien?

Cien De Roo

Enkele sfeerbeelden....



Droogvallen op het wad, met een wadwandeling na een zwempartij



Leven op het tempo van wind en getij en uitzien naar vogels of apero's



Op zijn minst het hoofd koel houden als sirene Katrien je het diepere water inlokt... voor een wadfundum!



Niet steeds een culinair hoogstandje .... onder het waakzaam oog van de beste stuurui!

## WAARNEMINGEN

### Grauwe vliegenvanger

Het is al het 3<sup>e</sup> jaar dat we bezoek krijgen van een koppeltje vliegenvangers.

Meestal zitten ze op het hekje van de weide, trillend met staart en vleugels en af en toe opvliegend om een vlieg of insect te vangen.

In het voorjaar had ik een nestkastje geplaatst met zicht op de weide en omgeven met groen van de struiken, een ideale plaats dacht ik, wat wil je nog meer.

Dit jaar waren ze tamelijk laat toegekomen (door de lange winter?), en was het nestkastje al direct verkend en .....niet goedgekeurd.....verdorie de tijden zijn veranderd.

Maar op een dag gaan we via de achterdeur naar buiten en we zien daar een vliegenvanger in de lindeboom vliegen, en dit zo keer op keer bij het naar buiten gaan.

Dit was verdacht....en warempel zien we daar de start van een nestje, pal op...het buitenlicht onder onze dakgoot vlakbij de achterdeur.

Na enkele dagen was het nestje gebouwd en kon begonnen worden met het leggen van de eitjes en het broeden.

Ongelooflijk hoeveel keren ze van het nest vlogen als we langs die achterdeur naar buiten gingen.

Om braadeitjes te voorkomen heb ik dat buitenlicht dan maar buiten werking gesteld.

Naarmate het broeden vorderde bleef de vogel langer op het nest zitten wanneer de achterdeur openging, tot op de dag dat ze tot mijn grote verbazing bleef zitten wanneer we naar buiten gingen.

Uiteindelijk zijn er dan 4 of 5 jongen grootgebracht en ook uitgevlogen.

Heerlijke ervaring om zo van dichtbij alles mee te volgen en we hebben hen dan ook een heel goede reis toegewenst naar... het verre tropische Afrika.



Willy

### Eerste torenvalknest binnen de ring van Roeselare (Oekensestraat, Rumbeke)

Reeds twee jaar na mekaar krijgen we kortstondig bezoek van een koppeltje torenvalk. Dit was het signaal om op een zondagnamiddag een nestkast met resthout in elkaar te timmeren. De verrassing was groot als tijdens de lente van dit jaar de torenvalken langer maar ook zeer wisselvallig rond de torenvalk vertoefden. Als op 3 juni een eerste weifelende ringcontrole werd uitgevoerd lagen 5 jonge torenvalken van één week oud in de kast: te jong om te ringen maar toch (eindelijk) een geslaagd nest in de tuin! Ook een muis en een mol lagen aan de rand van de kast. Het eerste ei moet dus rond 3 juni zijn gelegd. Op 17 juni werden 4 jongen geringd en zijn er uiteindelijk 3 frisse jongen uitgevlogen. Toch wel merkwaardig dat juist dit jaar een koppel torenvalk onze tuin opzoekt om te broeden: overal blijkt het dit jaar slecht te gaan met de torenvalken en zijn er zeer weinig muizen: van de 6 ringcontroles bleek enkel onze kast bezet te zijn!

Naarmate de jongen groter zijn komt er wat meer animo in de tuin en rond de kast: examens verbeteren bij de kast en regelmatig de aanvliegende en voederende valken zien is ongelofelijk!

Zeker vanaf het moment dat de jongen uitvliegen is het helemaal feest in de tuin: jongen en ouders communiceren kort maar luid met elkaar. Het eerste jong vliegt op 1 juli uit, het tweede jong op 2 juli en het

derde op 4 juli. De meest onwaarschijnlijke zaken kan je zien, want elegante vliegers zijn die uitvliegende jongen niet. Enkele malen heb ik ze na afgifte van een prooi van bovenop de kast zien neertuimelen tot in de struiken waarin ze vaak door uitputting een eind ondersteboven blijven hangen. Lief zijn de jongen ook niet met elkaar: het jong dat een prooi ontvangt kan er op rekenen dat de twee andere jongen onmiddellijk pogingen ondernemen om de prooi mee te graaien. Schitterend om zien hoe het jong zichzelf en zijn prooi met zijn vleugels in boogvorm afschermt.

Op het einde van de tweede week kunnen we vaak verschillende vogels in de lucht zien. De jongen migreren ook traag maar zeker van rond de kast naar de omliggende bomen in de tuin en dan naar de omliggende weiden om rond 18 juli definitief te verdwijnen.

Peter



24/05	Dadizele	boomvalk met prooi	Piet Desmet
29/06	O.C. St-Idesbald	63 huiszwaluwkoppels	Dirk en Jan
30/06	Roeselare	boomvalk boven containerpark	Piet
17/06	Roeselare	bonte specht en putter	Dirk
Juli	Roeselare	grauwe vliegenvanger in tuin	Patrick
26/07	Roeselare	houtpantserjuffer op vlier in tuin	Piet
2 en 7/08	Roeselare	boomvalk jagend boven kleiputten	Piet
21/08	Kachtem	purperreiger in tuin	Piet Duhoit
22/08	Hooglede	draaihals in serre bij Filip Lepoudere	Ludo Momerency
23/08	Roeselare	2 ooievaars rustend op verlichtingspalen rond de zwaai- kom	Chris Dewulf
24/08	Roeselare	ransuil	Cien en Koen
25/08	Houthulst	overvliegende regenwulp	Koen
6/09	Roeselare	boomvalk op spreeuwenjacht	Piet



## Personalia

We betuigen onze innige deelneming bij het overlijden van:

**Erik Nollet** op 5 augustus 2006, echtgenoot van Magda Vermander.

**Adhemar Lagrou** op 9 augustus 2006, echtgenoot van Marie-José De Vlaminck.



2 boezemvrienden centraal in beeld: Jan Demees en Adhemar Lagrou, tijdens het 50 jarig jubileumfeest van de afdeling in augustus 2004.



Vlucht drieteentjes, Adhemars favoriete strandlopersoort.

**Bestuur Mandelstreek:**

voorzitter	Piet Desmet <a href="mailto:natuur.mandelstreek@scarlet.be">natuur.mandelstreek@scarlet.be</a>	Verbrandhofstraat 156	8800 Roeselare	051/225852
ondervoorzitter	Wim Marichal <a href="mailto:wim.marichal@west-vlaanderen.be">wim.marichal@west-vlaanderen.be</a>	Kraaijaard 22	8800 Roeselare	0478/307762
secretaris	Philippe Deprez <a href="mailto:philippe.deprez@telenet.be">philippe.deprez@telenet.be</a>	's Gravenhof 7	8000 Brugge	050/347824
penningmeester	Frans Roels	Meulebekerstraat 6	8850 Ardooie	051/745269
redacteur	Koen Maes <a href="mailto:koenmaes_@hotmail.com">koenmaes_@hotmail.com</a>	Beukhoutstraat 50	8650 Houthulst	051/727001
bestuursleden:	Antoon Lefevre <a href="mailto:antoon.lefevre@myonline.be">antoon.lefevre@myonline.be</a>	Skaldenstraat 15	8800 Roeselare	051/202089
	Herman Soenens	Wallemers 28	8800 Roeselare	051/208608
	Vera Vandewalle	Wijnendalestraat 188	8800 Roeselare	051/204489
	Freddy Van Eeckhoutte <a href="mailto:vaneeckhoutte.vanvynckel@village.uuuf.be">vaneeckhoutte.vanvynckel@village.uuuf.be</a>	Heinweg 128	8800 Roeselare	0478/424088
	Willy Deruyter	Bloemgatstraat 7	8760 Meulebeke	051/697796
ledenopvolging	Cien De Roo <a href="mailto:hver1111@scarlet.be">hver1111@scarlet.be</a>	Zuidbroekstraat 11	8600 Woumen	051/502346
communicatie	Ria Wyffels <a href="mailto:riawyffels@yahoo.com">riawyffels@yahoo.com</a>	Warandestraat 18	8820 Torhout	050/211392
	Johan Hanssens <a href="mailto:johanhanssens@fulladsl.be">johanhanssens@fulladsl.be</a>	Heulestraat 54	8860 Lendeledde	051/309199
vogelwerkgroep	Ludo Momerency <a href="mailto:ludo.momerency@telenet.be">ludo.momerency@telenet.be</a>	Beverenstraat 84	8830 Hoogledde	051/225280
conservator	Jacqui Stragier <a href="mailto:jacqui.stragier@debuizerd.be">jacqui.stragier@debuizerd.be</a>	Ardooiestraat 55	8870 Izegem	051/304731

**Bestuur kern De Reiger:**

voorzitter	Jean-Pierre Vandamme <a href="mailto:jeanpierre vandamme@skynet.be">jeanpierre vandamme@skynet.be</a>	Procureurstraat 15	8890 Moorslede	051/771213
secretaris	Mathieu Foré <a href="mailto:mathieu.fore@in.vlaanderen.be">mathieu.fore@in.vlaanderen.be</a>	Meulebrouckstraat 7	8890 Moorslede	051/770061
	Filip Cardoen <a href="mailto:info@filipcarden.be">info@filipcarden.be</a>	Breughellaan 2	8890 Moorslede	051/770159
	Bart Debaes <a href="mailto:bdebaes@yahoo.com">bdebaes@yahoo.com</a>	Oniedegoedstraat 42	8800 Roeselare	051/229088
	Peter Goossens	Elzenstraat 23	8890 Moorslede	051/249448

Argenta Bankrekening van Natuurpunt Mandelstreek = 979-9627307-62 p/a Meulebekerstraat 6 8850 Ardooie  
 Vergaderlokaal = Huyse Tijn, Zaal De Muze, Gitsbergstraat 1 8830 Gits 051/205160

Website Mandelstreek : <http://www.natuurpunt.be/mandelstreek>

Website Natuurpunt : [www.natuurpunt.be](http://www.natuurpunt.be)

**Lidmaatschap van Natuurpunt** voor het ganse gezin = € 20 (Tijdschriften DWW 6x en Natuur.blad 5x)

op rekening 230-0044233-21 van Natuurpunt vzw, Coxlestraat 11, 2800 Mechelen.

Extra tijdschriften: Natuur.focus (4x) en Natuur.oriolus (4x) : elk € 8,5 of samen € 14,5.

Leden van andere afdelingen kunnen "Door Weer en Wind" ontvangen door storting van € 4 op 979-9627307-62.

Fiscaal aftrekbare giften (min. € 30) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening 293-0212075-88 van

Natuurpunt Beheer vzw, met vermelding "Reservatenfonds 3567 Mandelstreek" of op rekening 230-0524745-92 van Natuurpunt Studie vzw, met

vermelding "Vogelwerkgroep Mandelstreek - project 2423"

VogelOpvangCentrum : Bulskampveld 8, 8730 Beernem. 050/790959

**Werken mee aan dit nummer:** Mietje Benoit, Patrick Crepeels, Cien De Roo, Jan Demees, Piet Desmet, Willy De Ruyter, Hilde Fiems, Lut George, Johan Hanssens, Peter Hantson, Pol Ingelaere, Koen Maes, Wim Marichal, Jelle Quartier, Herman Soenens, Jacqui Stragier, Geert Schouteten, Jacques Vanderhaeghe, Ria Wyffels.

De teksten voor het volgende nummer graag binnen bij de redactie tegen 15 november.

**Nestkasten te koop:** meer info : Ludo Momerency  
 ( ledenprijs ) vliegenvanger, mees, boomkruiper, winterkoning en roodborst: €9  
 zelfbouwpakket: €5  
 mussenhotel: €20  
 vleermuisenkast : €12, 50

Dit tijdschrift is gedrukt op gerecycleerd papier



# ARGENTA

Spaarbank  
Verzekeringen  
Leningen

Kantoor

## ROBERT PINNOO

Meiboomlaan 5-7-9  
8800 Roeselare  
Tel. 051 24 28 27  
Fax 051 22 96 93

*Geef je ideeën  
grafisch  
meer kleur en vorm !!*



# Filip CARDOEN

Grafisch ontwerp

[www.filipcardoen.be](http://www.filipcardoen.be)

Breughellaan 2  
8890 Moorslede  
Tel. : 051 / 77 01 59



## Rouwcentrum WERBROUCK

Bruanestraat 27  
8800 Roeselare  
☎ 051 25 16 35

TUINAANLEG - TUINONDERHOUD

  
**HUBERT DAVIDTS**  
T U I N A R C H I T E C T

Beversesteenweg 369 - 8800 Roeselare  
tel : 051 69 00 30 - fax: 051 69 00 31  
hert.Davidts@pandora.be - BE 442 678 603

tankstations - verwarmingsmazout - oliën en vetten



**051 20 33 66**

**Petròderiva**

**sercu**

office & automation



Roeselare

BRUGSESTEENWEG 380  
8800 ROESELARE

fax · kopie · print · computers · netwerken  
· internet · IT service · tijdsregistratie  
· telefonie · meubilair · kasregisters · papierwaren  
· dicteerapparaten · toners · cartridges  
· schoolartikelen · eigen hersteldienst

[www.sercu.be](http://www.sercu.be)



VERREKIJKERS | STEREOMICROSCOPEN | TELESCOPEN | LOUPEN | NESTKASTEN  
STERREKIJKERS | STATIEVEN | MICROSCOPEN

Pieter De Conincklaan 108 - 8200 Brugge (Sint-Andries) tel. 050 31 50 01 - fax 050 31 68 47  
bezoek onze website: [www.deputter.com](http://www.deputter.com) en [www.kiteoptics.com](http://www.kiteoptics.com)